

Ταξιδεύοντας στην Κωνσταντινούπολη με τους περιηγητές:

Από την Άλωση έως τις απαρχές του 20ού αιώνα

8 Ιανουαρίου:

Η πρώτη γνωριμία

22 Ιανουαρίου:

Από τη Βασιλεύουσα στην
οθωμανική πρωτεύουσα

5 Φεβρουαρίου:

Ο κόσμος της πρωτεύουσας

19 Φεβρουαρίου:

Το απόγειο της αρχιτεκτονικής

4 Μαρτίου:

Αντιθέσεις & Συνθέσεις

11 Μαρτίου:

Παγίωση, Πειραματισμός, Ανανέωση

1 Απριλίου:

Η νέα εποχή της Πόλης

15 Απριλίου:

Όψεις και αντανakλάσεις της
νεότερικότητας

Ξεναγοί είναι οι:

Ιόλη Βιγγοπούλου, Ιστορικός - Ξεναγός
Δημήτρης Λούπης, Ιστορικός

Ηλεκτρονική εγγραφή στην ιστοσελίδα
www.jaskaridisfoundation.org

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ 2B

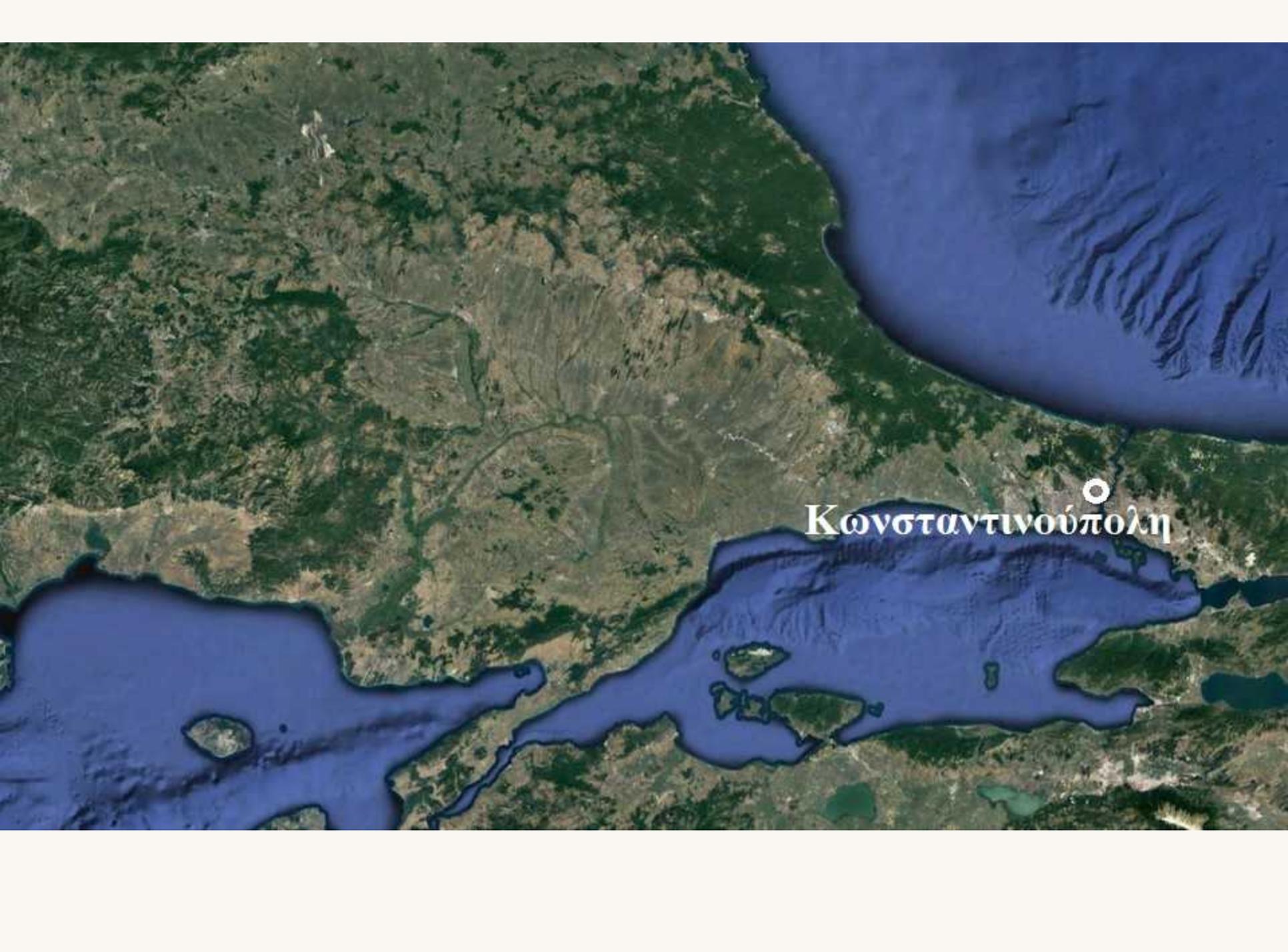
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Το Απόγειο

της

Αρχιτεκτονικής

Δημήτρης Λούπης

Κωνσταντινούπολη

Η παλαιά πόλη, ο Κεράτιος, ο Βόσπορος, η ασιατική πλευρά

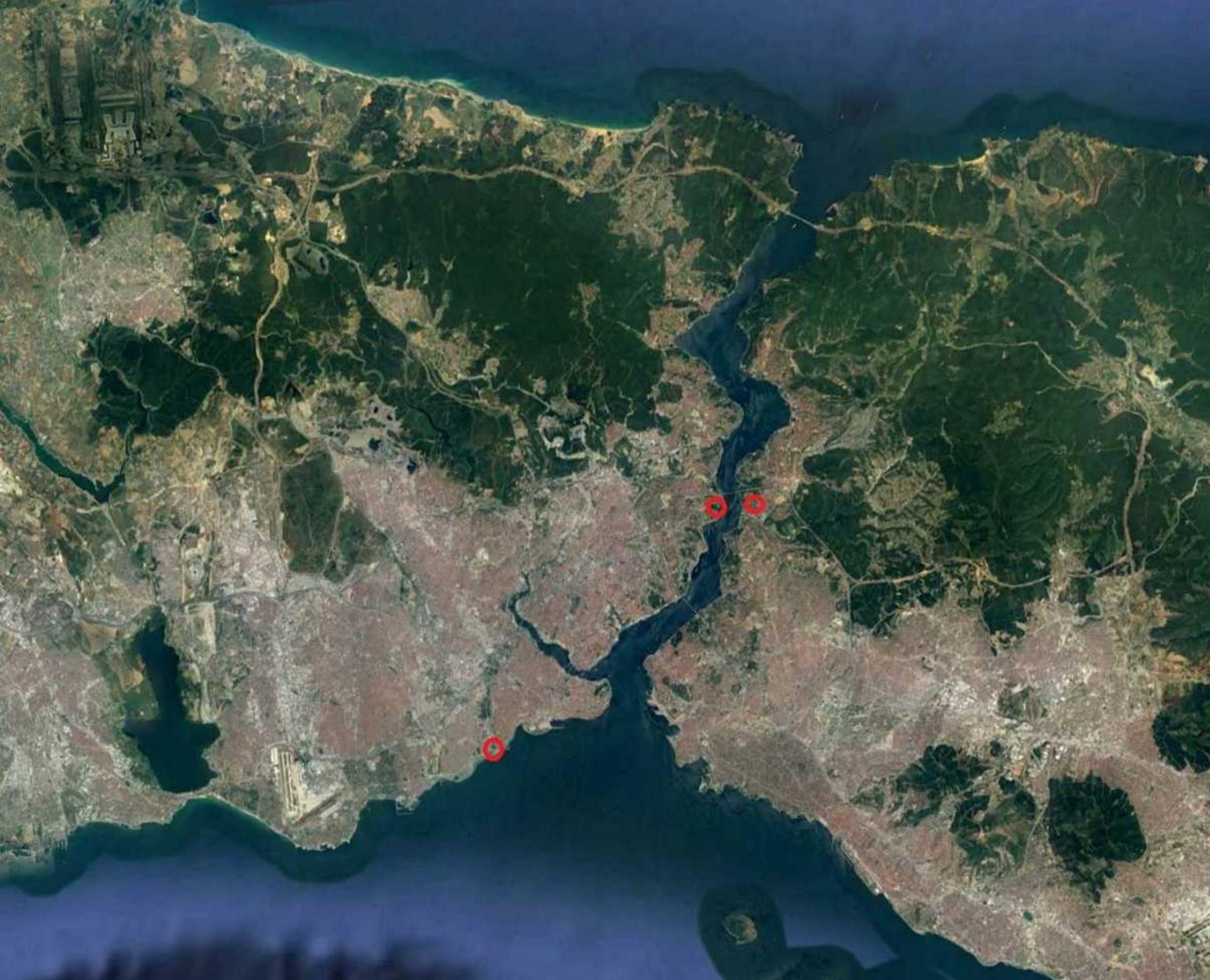
Οθωμανική Αρχιτεκτονική

Πρώτη Περίοδος

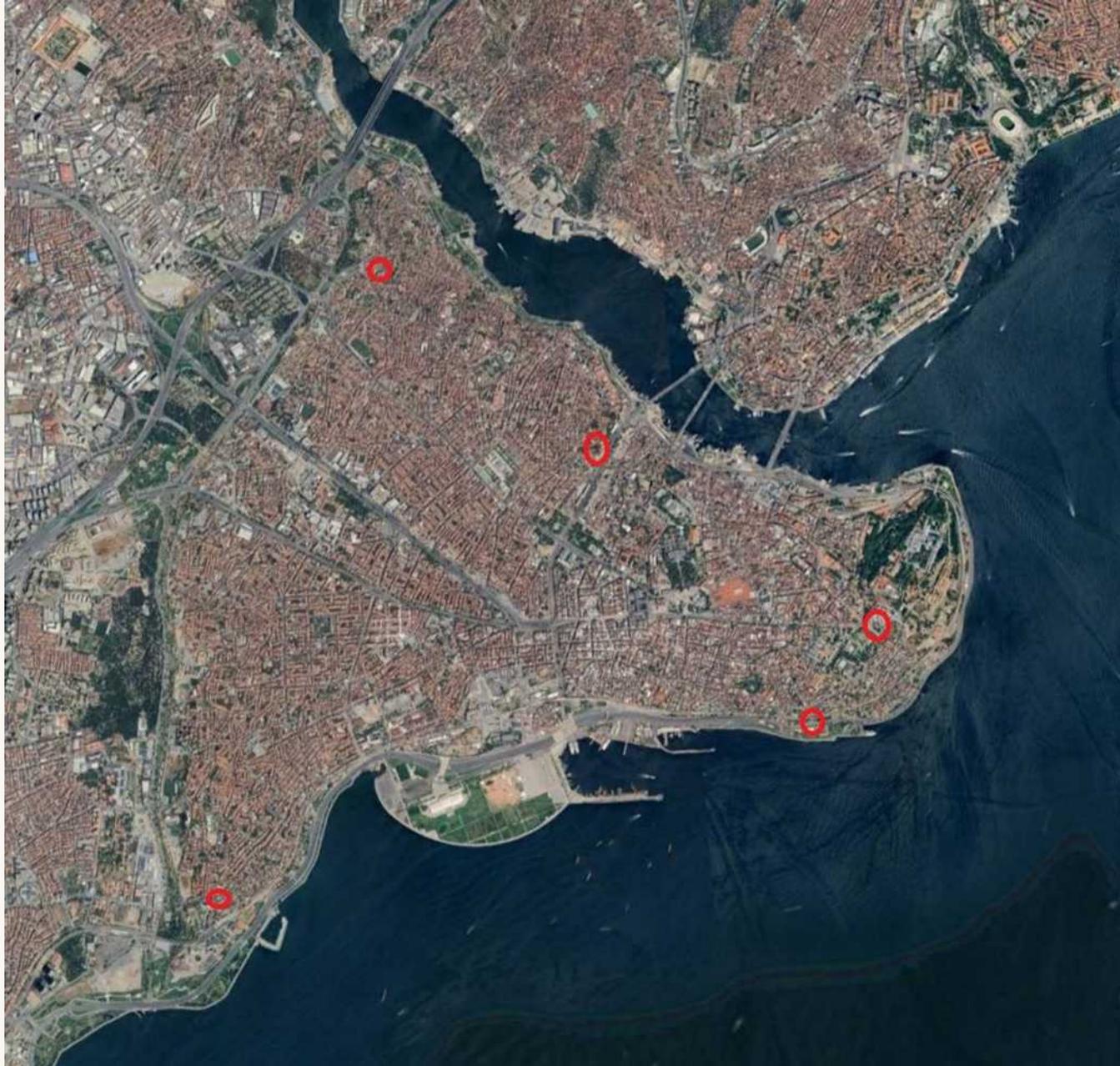
Η διαμόρφωση

1300 – 1520

Σύνδεση με την προηγούμενη διάλεξη

Τα οχυρωματικά έργα: Φρούρια της Ανατολίας, της Ρούμελης και Επταπύργιο

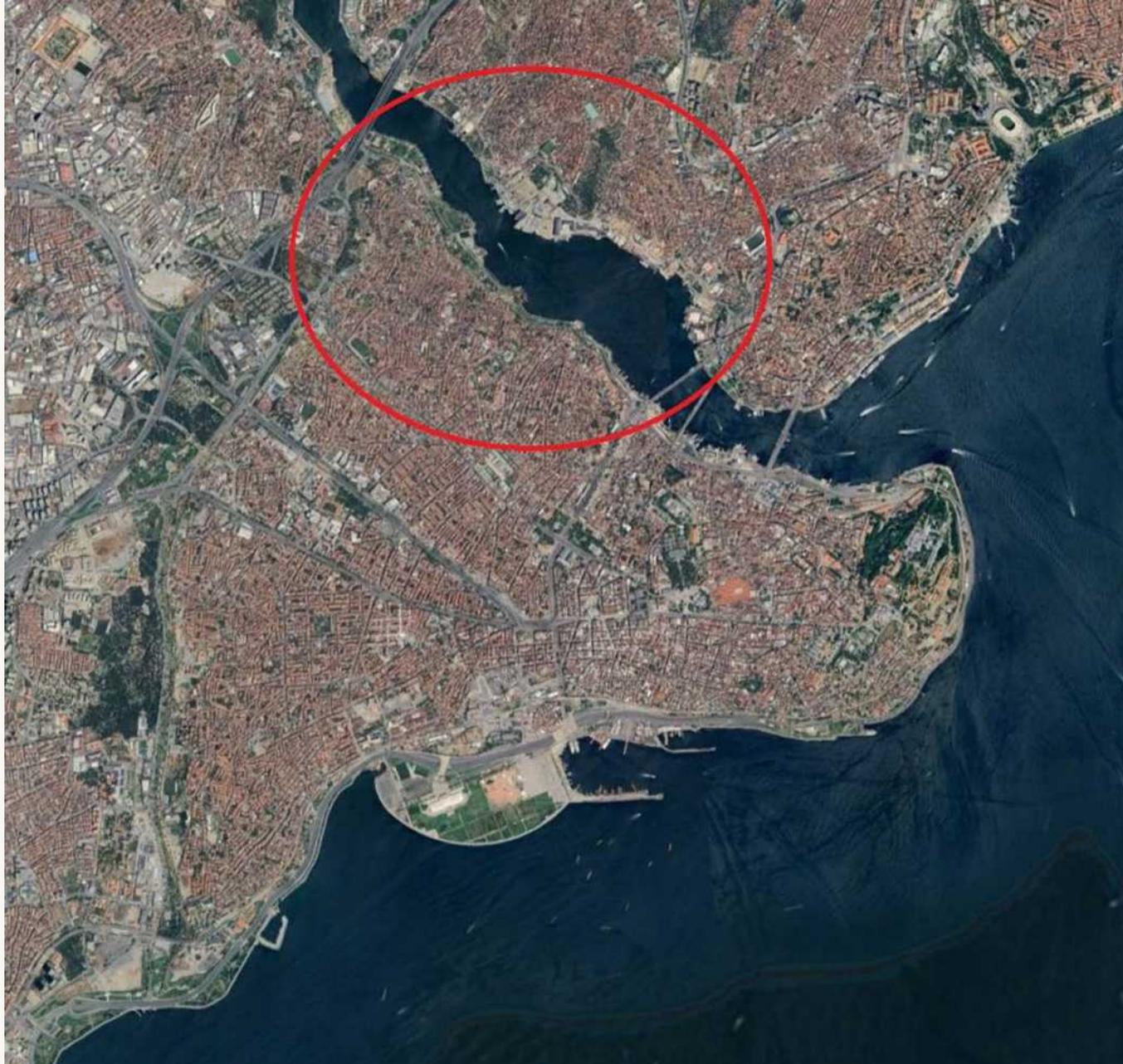
Η μεταστροφή των βυζαντινών εκκλησιών σε ισλαμικά τεμένη

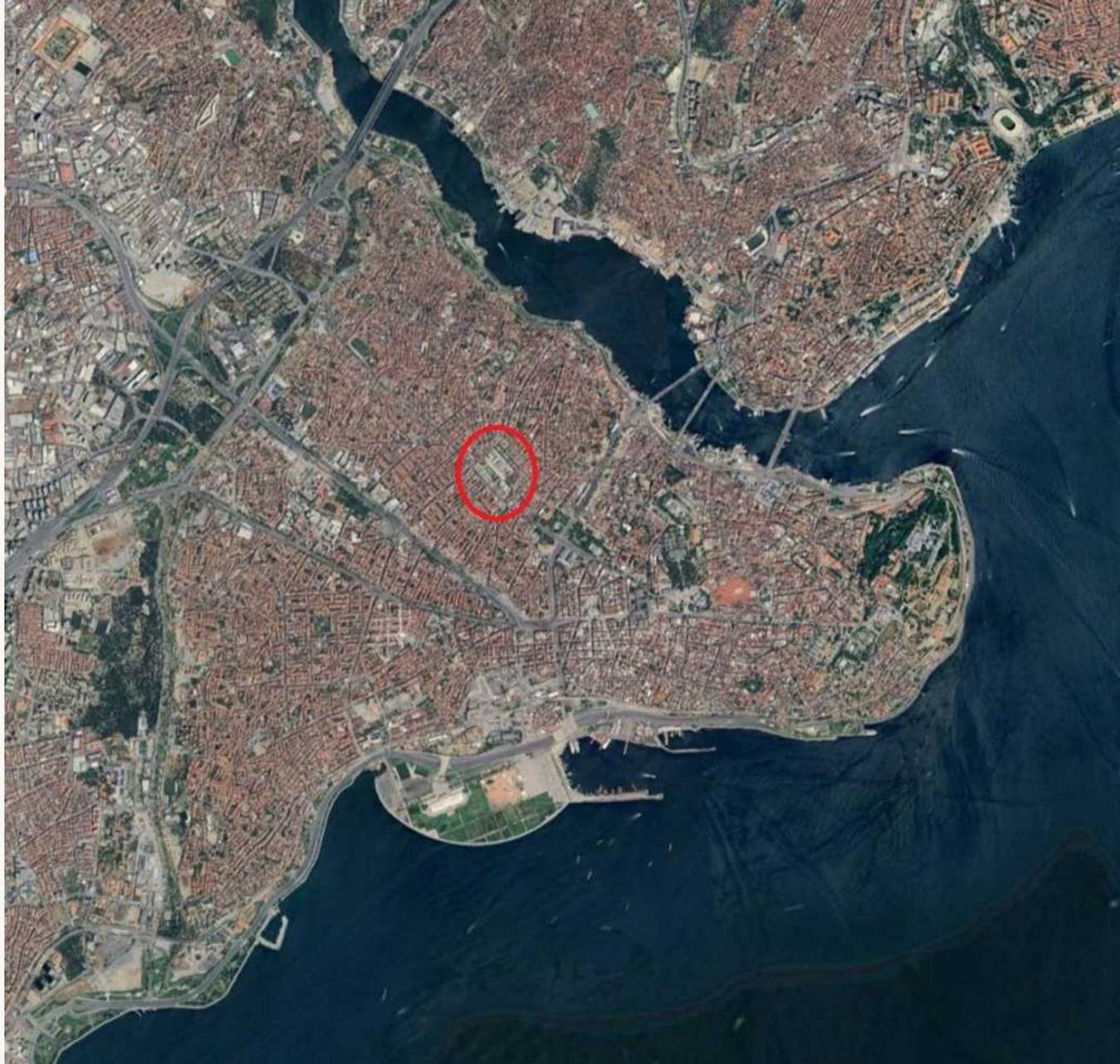
Η έδρα της πολιτικής εξουσίας – τα ανακτορικά συγκροτήματα: Παλαιό Παλάτι και Τόπκαπι

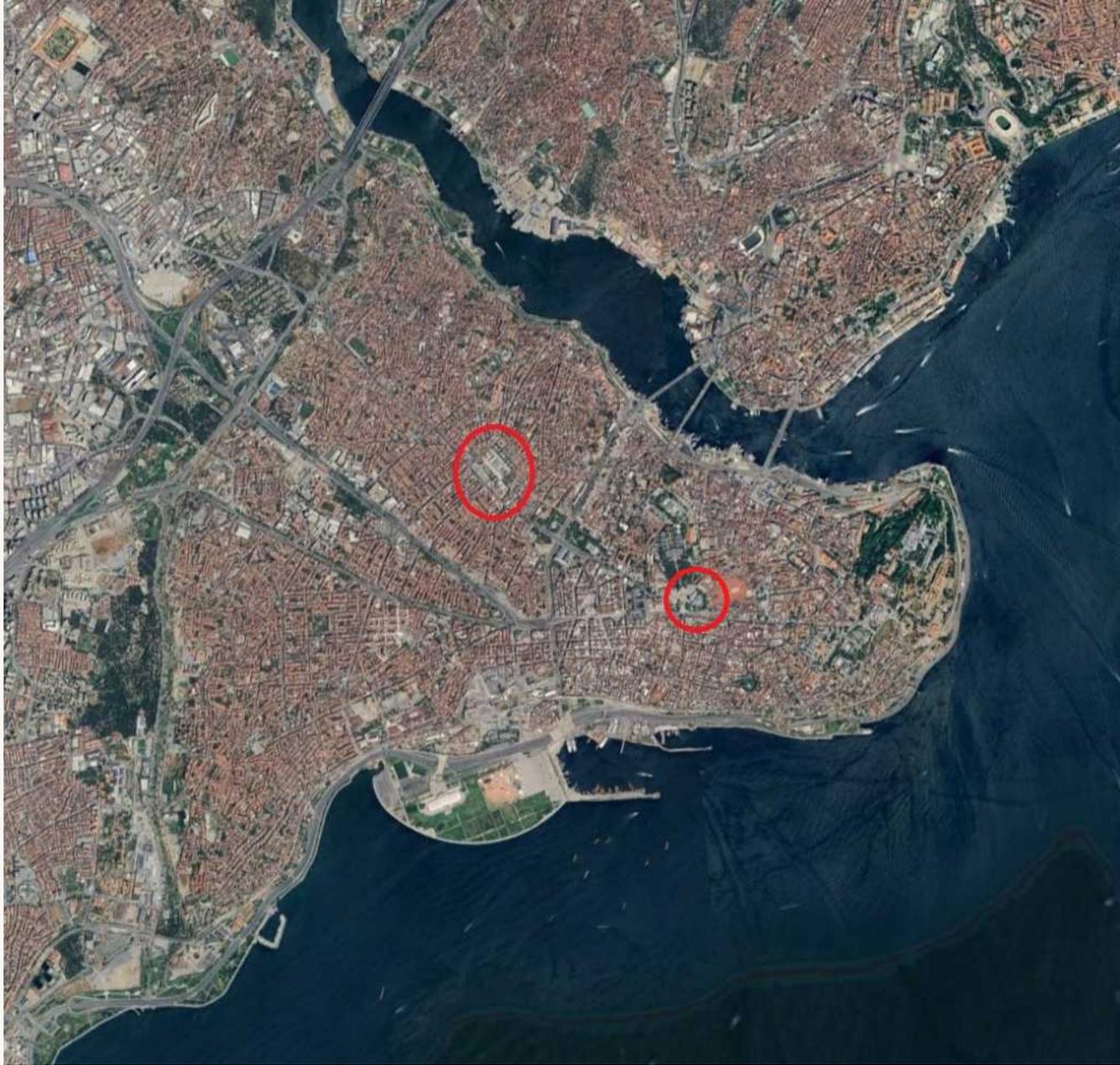
Τα κέντρα της οικονομικής δραστηριότητας

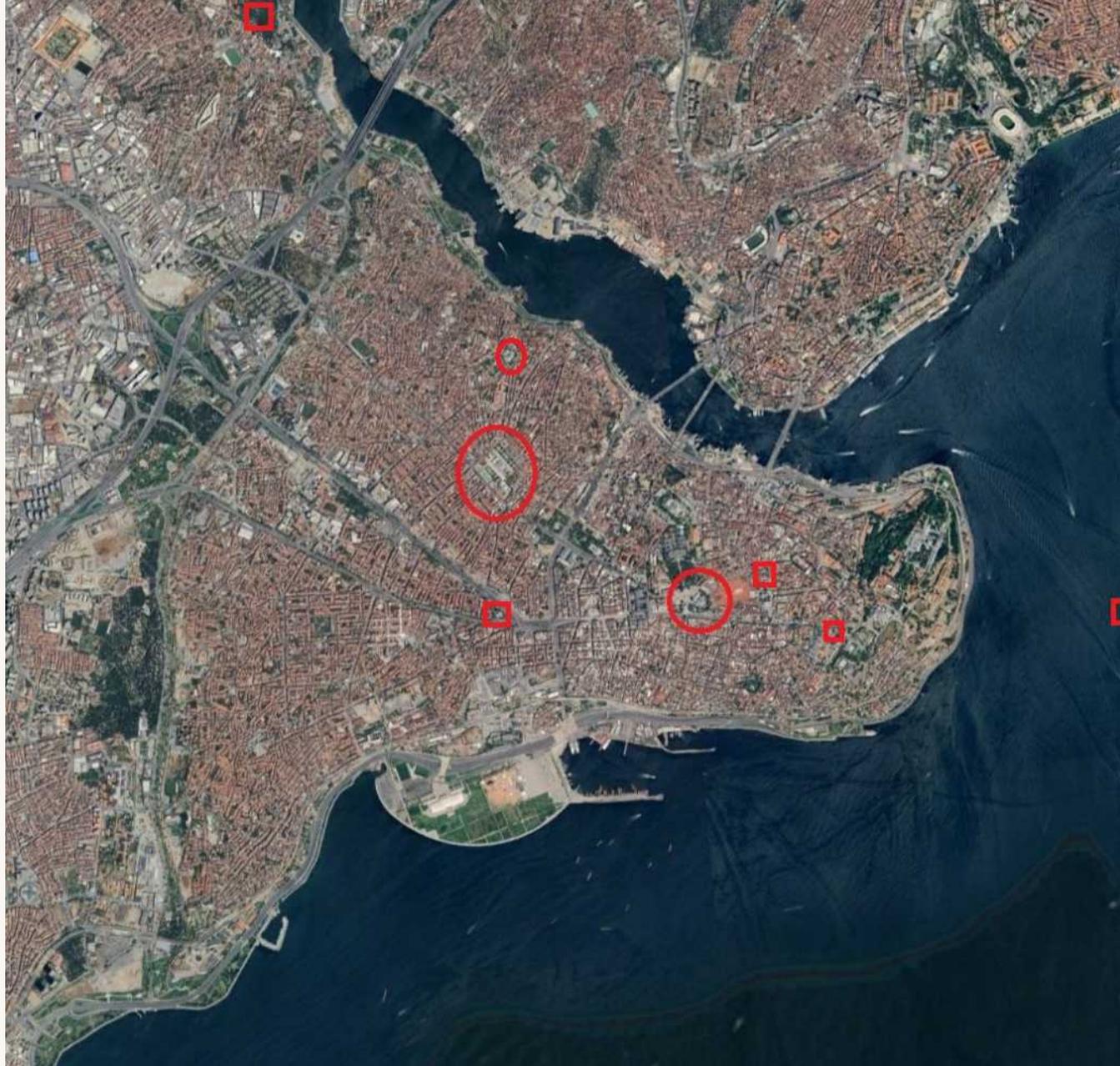
Λιμάνια και ναυπηγεία

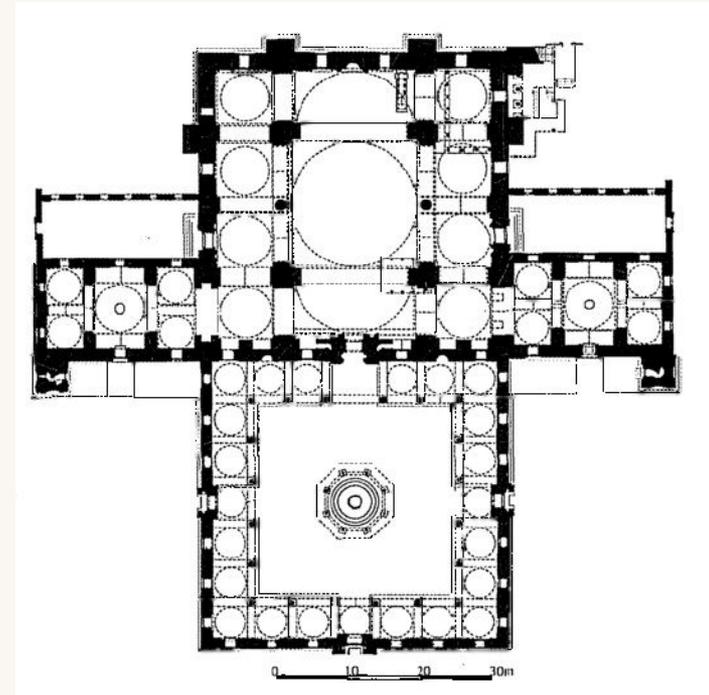
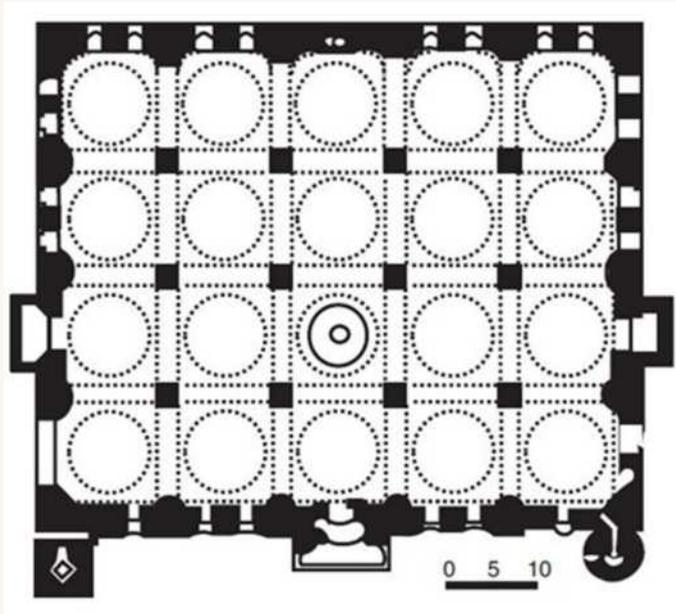
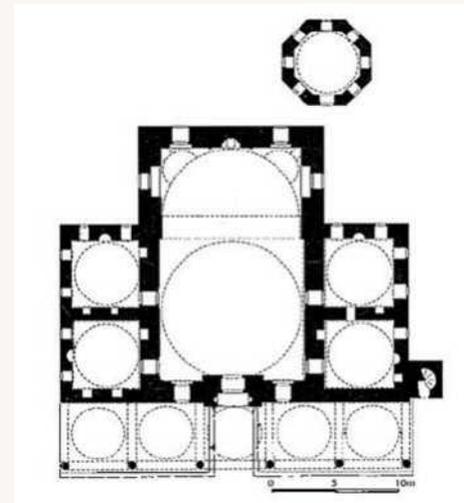
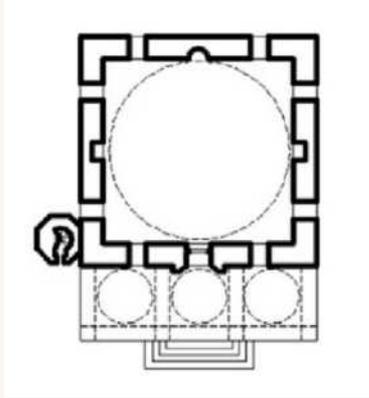
Η ανώτατη εκπαίδευση: Συγκρότημα Μεχμέτ II Πορθητή

Τα σουλτανικά συγκροτήματα: Μεχμέτ II (1462-1470) & Μπαγιεζίντ II (1501-1506)

Τα μικρότερα ευαγή καθιδρύματα

Τυπολογία τζαμιών: Μονόχωρο τρουλαίο, τύπος πολλαπλών τρουλαίων κύβων, ανεστραμμένου T, σύνθετος

Το Συγκρότημα του Τεμένους του Μπαγιεζίντ ΙΙ, 1501-1506

ΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Ο σουλτάνος

Μέλη της δυναστικής οικογένειας

Ο Μεγάλος Βεζύρης

Βεζύρηδες (μέλη της κυβέρνησης)

Ανώτατοι στρατιωτικοί αξιωματούχοι

Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Δεν είναι πάντα γνωστό το όνομα του αρχιτέκτονα, μηχανικού ή επικεφαλής του οικοδομικού εργαστηρίου ακόμα και σε κτίσματα προθέσεων.

Το επάγγελμα και η θέση του αρχιτέκτονα σταδιακά θεσμοποιείται κατά τη βασιλεία του Μεχμέτ II (πέθ. 1481)

Σημαντικά σουλτανικά αρχιτεκτονικά προγράμματα πραγματοποιούνται στην πρωτεύουσα και τις επαρχίες

Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Αρχιτέκτονας του Συγκροτήματος Μπαγιεζίντ ΙΙ (1501-1506)

- Άγνωστος

[προτείνονται οι Yakubşah bin İslamşah, Hayreddin bin Murad,

Yusuf bin Papas (ανιψιός του Χριστοδούλου/Sinan-ı Atik, αρχιτέκτονα του τεμένους Μεχμέντ ΙΙ)]

- **Hayreddin bin Murad** γιος αρχιτέκτονα (τέλη 15^{ου} – αρχές 16^{ου} αι.)

~ Συγκρότημα Μπαγιεζίντ ΙΙ, Αδριανούπολη (1484-1488)

~ Συγκρότημα Μπαγιεζίντ ΙΙ, Αμάσεια (1486)

~ Συγκρότημα Μπαγιεζίντ ΙΙ, Κωνσταντινούπολη (1501-1506)

~ Τέμενος Μιμάρ Χαϊρεντίν, Κωνσταντινούπολη (1488)

~ Πύργος του Γαλατά, επισκευή μετά από σεισμό (1510)

Οθωμανική Αρχιτεκτονική

Δεύτερη Περίοδος

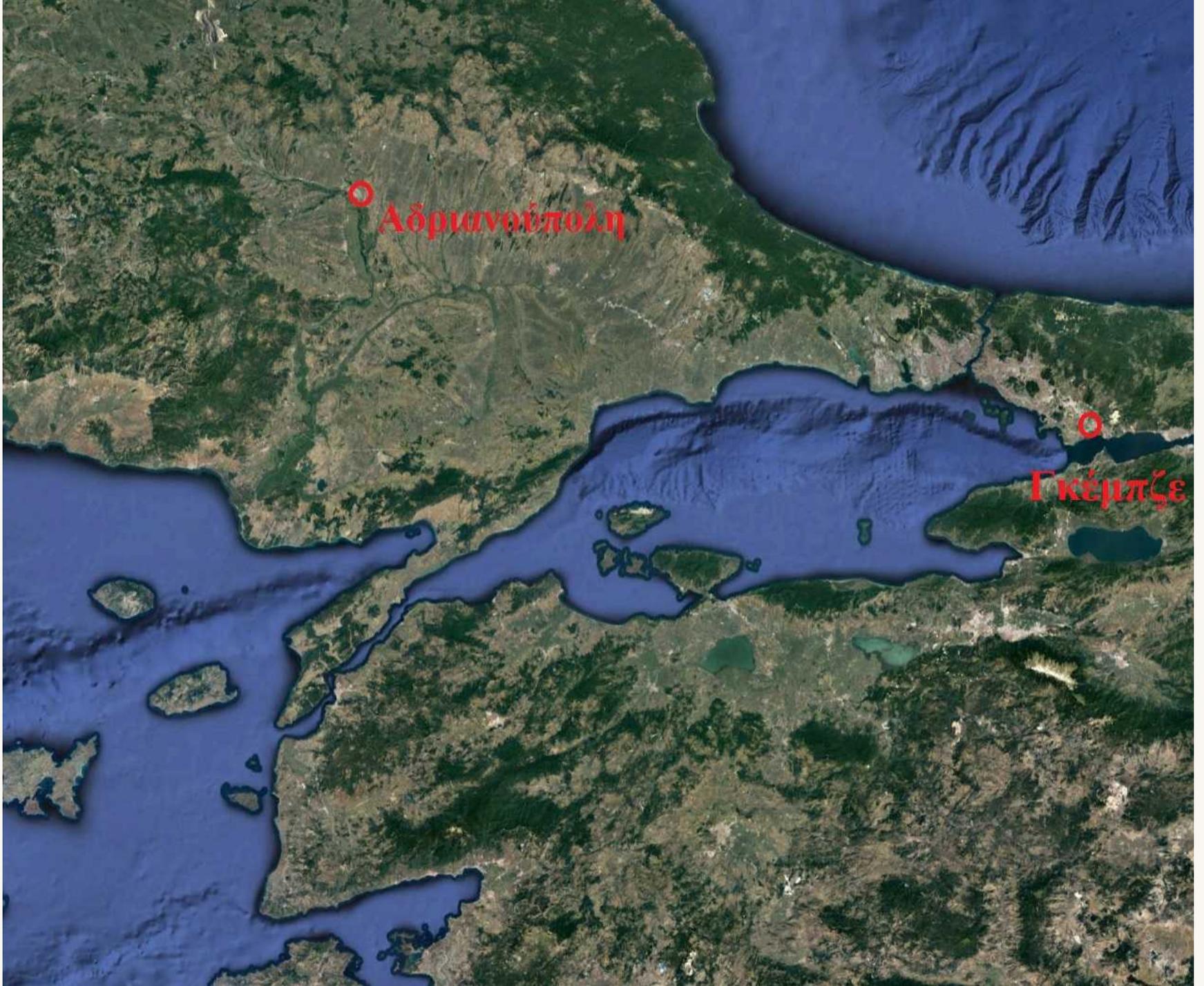
Η κλασική εποχή

1520 - 1588

Βασιλεία Σουλεϊμάν Ι (1520-1566)

Τα πρώτα έργα

- Τέμενος Σελίμ Ι, Κωνσταντινούπολη (1520;-1528)
- Τέμενος Χαφσά Σουλτάν, Μαγνησία/Manisa (περ. 1522)
- Τέμενος Φατίχ Πασά, Ντιγιάμπακιρ (1520-1523)
- Συγκρότημα Τσομπάν Μουσταφά Πασά, Γκέμπζε (1523-1524)

Αδριανούπολη

Γκέρμιζε

Τέμενος Τσομπάν Μουσταφά Πασά, Γκέμπζε (1523-1524)

Τέμενος Τσομπάν Μουσταφά Πασά, Γκέμπζε (1523-1524)

Ο Μιμάρ Σινάν

περ. 1488/1490 ή 1494/1499– 1588

- Γεννήθηκε στο Αγιρνάς/Άγιοι Ανάργυροι, Καππαδοκία
- Γιος λιθοξόου
- Όνομα: Ιωσήφ
- Πιθανότερο ελληνικής καταγωγής (κατά τον Reha Günay)
- 1512, παιδομάζωμα, εξισλαμισμός, μέλος των γενιτσάρων
- Μαθητεία ξυλουργικής και μαθηματικών.
- Ως Γενίτσαρος συμμετείχε σε εκστρατείες (Ρόδος, Βελιγράδι, Μόχατς), όπου εξελίχθηκε ως στρατιωτικός μηχανικός και εμπειρικός αρχιτέκτονας αμυντικών έργων, δρόμων, γεφυρών και υδραγωγείων
- 1538-1539, ορίστηκε Αυτοκρατορικός Αρχιτέκτονας
- 1588, απεβίωσε κατέχοντας τη θέση του Αυτ. Αρχιτέκτονα

Πιθανόν ο Μιμάρ Σινάν
κατά την κατασκευή του
μαυσωλείου του
Σουλεϊμάν

Μικρογραφία, 1566

Ο Μιμάρ Σινάν

περ. 1488/1490 ή 1494/1499– 1588

- Υπηρέτησε κατά τη βασιλεία του Σουλεϊμάν (1520-1566), Σελίμ II (1566-1574) και Μουράντ III (1574-1595).
- Ως επικεφαλής αρχιτέκτονας της σουλτανικής υπηρεσίας κατασκεύασε περίπου 370-380 έργα: 92 τεμένη, 52 μικρά τζαμιά, 55 ιεροδιδασκαλεία, 48 λουτρά, 7 κορανικά σχολεία, 20 μαυσωλεία, 17 δημόσιες κουζίνες, 3 νοσοκομεία, 6 υδραγωγεία, 10 γέφυρες, 20 караβάν-σεράγια, 36 αρχοντικά.

Τρεις περίοδοι του έργου του

- Η πρώτη περίοδος (1538 – περ. 1550)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέτ (1543 - 1548)

- Η μέση περίοδος (περ. 1550 - 1570)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

- Η ώριμη περίοδος (1570 - 1588)

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ II (1568 - 1574), Αδριανούπολη

Η πρώτη περίοδος (1538 – περ. 1550)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

Τέμενος

Μαυσωλεία

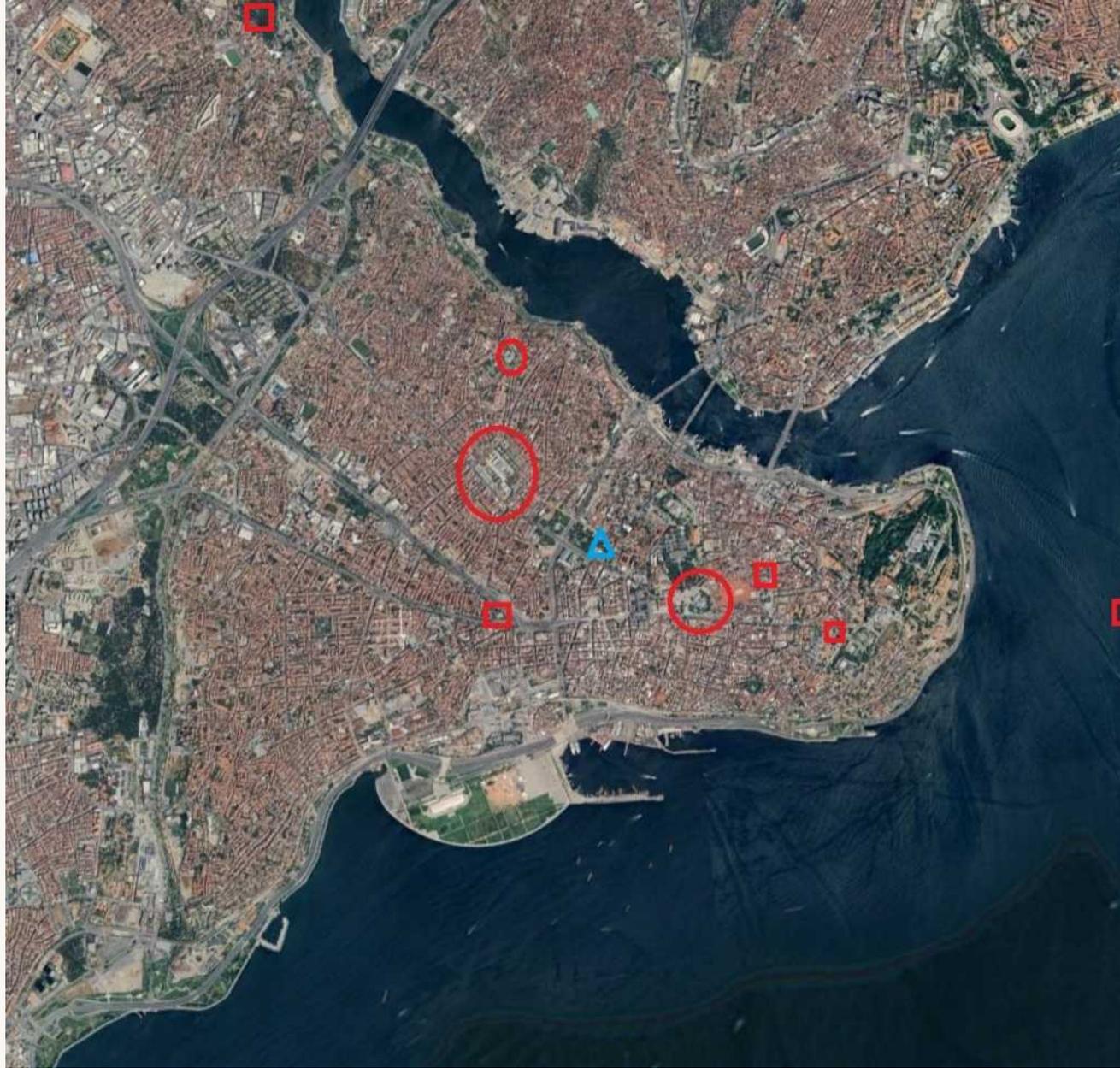
Ιεροσπουδαστήριο

Ξενώνας

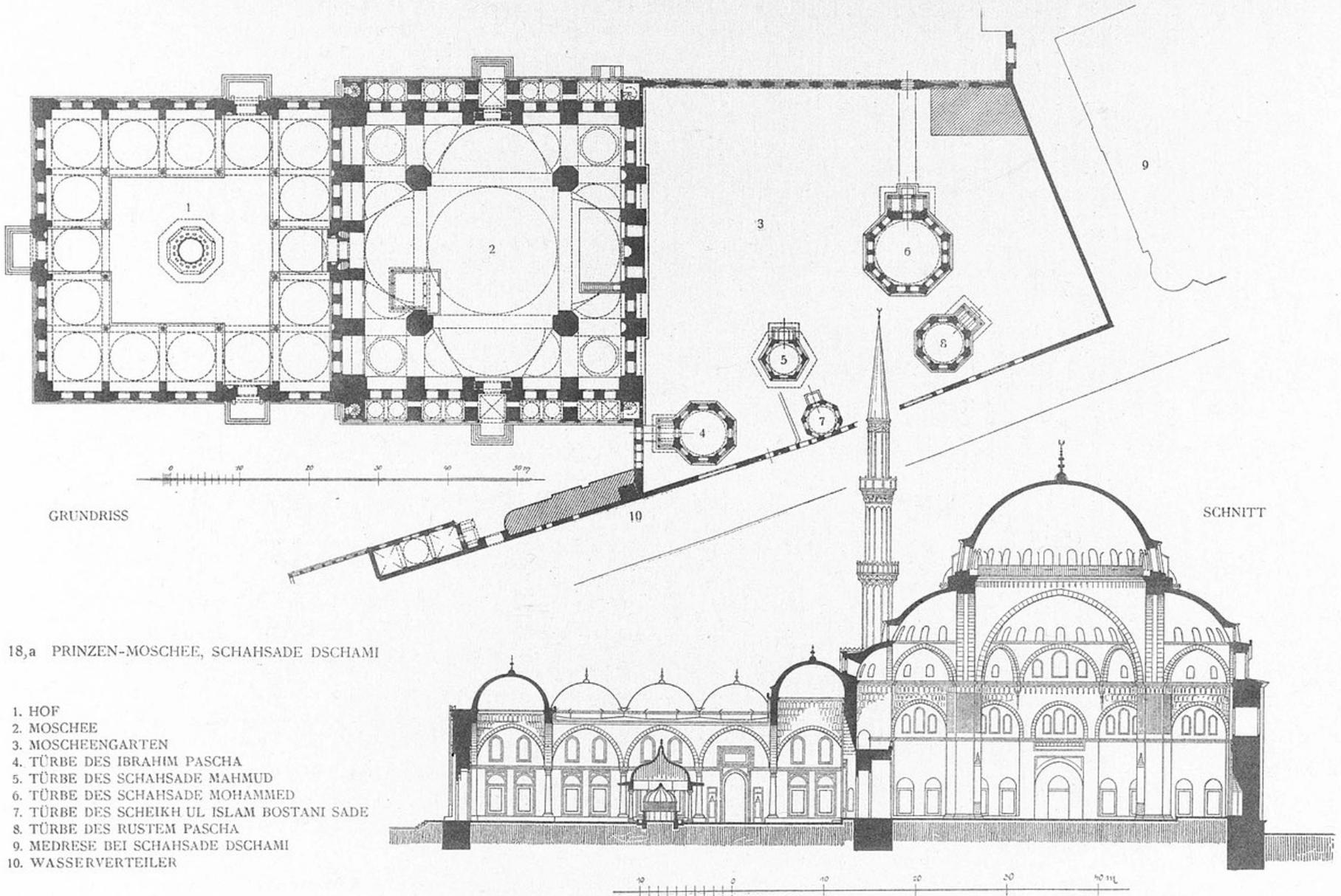
Χάνι

Κουζίνα

Σχολείο

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

18,a PRINZEN-MOSCHEE, SCHAHSADE DSCHAMI

- 1. HOF
- 2. MOSCHEE
- 3. MOSCHEEGARTEN
- 4. TÜRBE DES IBRAHIM PASCHA
- 5. TÜRBE DES SCHAHSADE MAHMUD
- 6. TÜRBE DES SCHAHSADE MOHAMMED
- 7. TÜRBE DES SCHEIKH UL ISLAM BOSTANI SADE
- 8. TÜRBE DES RUSTEM PASCHA
- 9. MEDRESE BEI SCHAHSADE DSCHAMI
- 10. WASSERVERTEILER

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

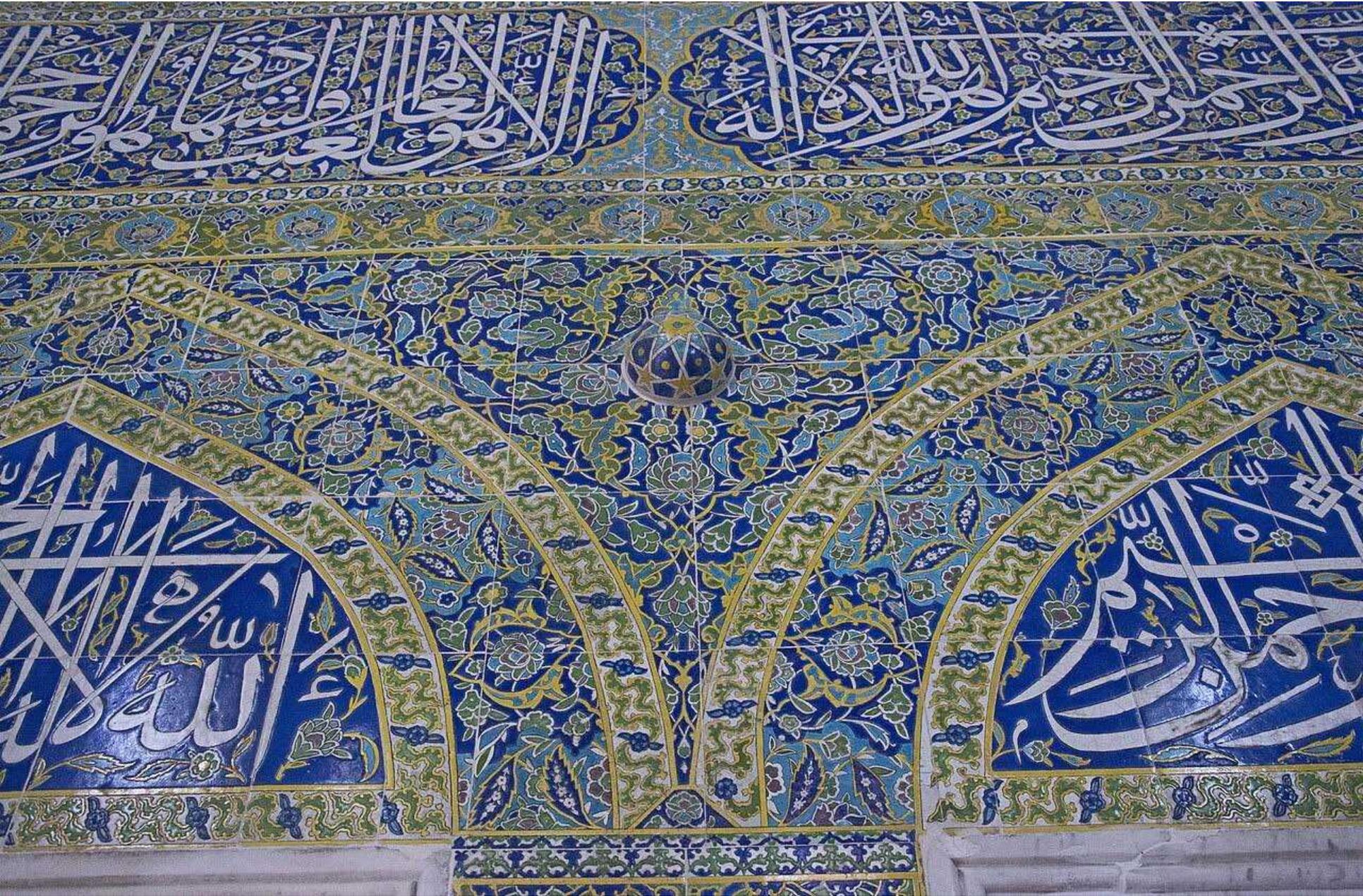
Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέτ (1543 - 1548)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέτ (1543 - 1548)

Συγκρότημα Τεμένους
Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 -
1548)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

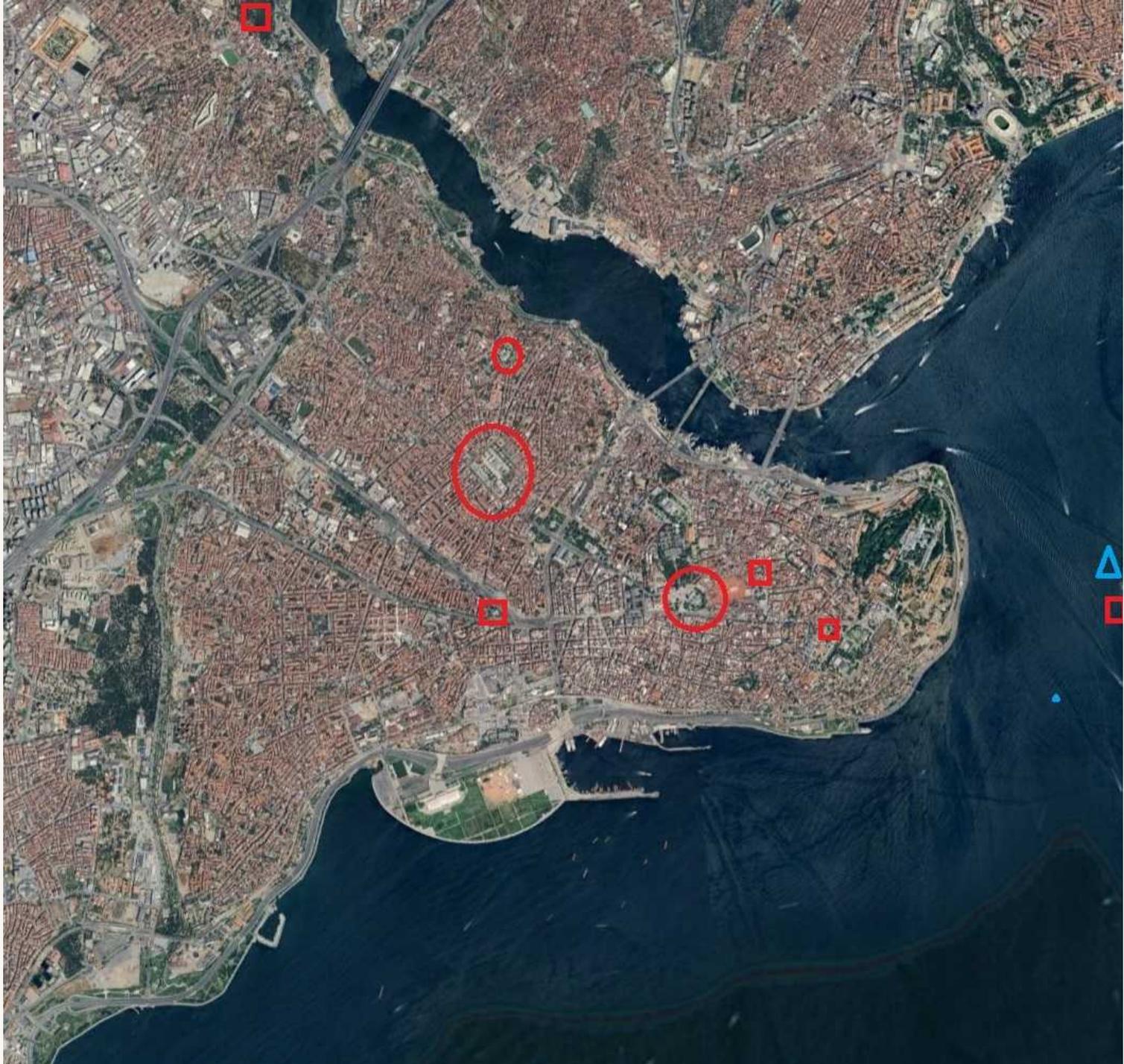
Συγκρότημα Τεμένους
Σελζαντέ Μεχμέντ
(1543 - 1548)

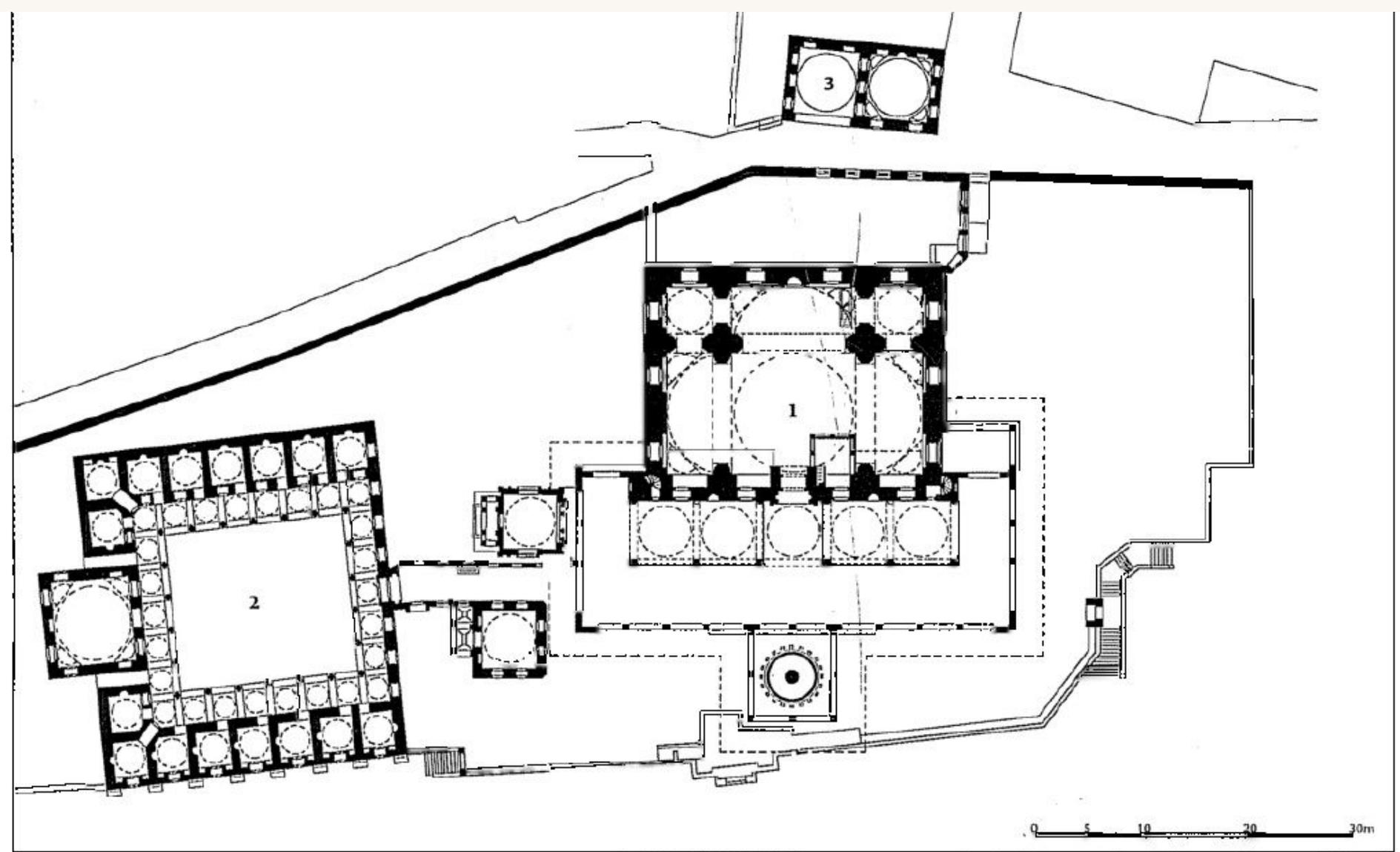

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέντ (1543 - 1548)

Συγκρότημα Τεμένους Σεχζαντέ Μεχμέτ (1543 - 1548)

Mihrimah Sultan Külliyesi, Üsküdar, İstanbul. Yerleşim planı: 1. Cami, 2. Medrese, 3. Sibyan Medrese (A. Kıran)

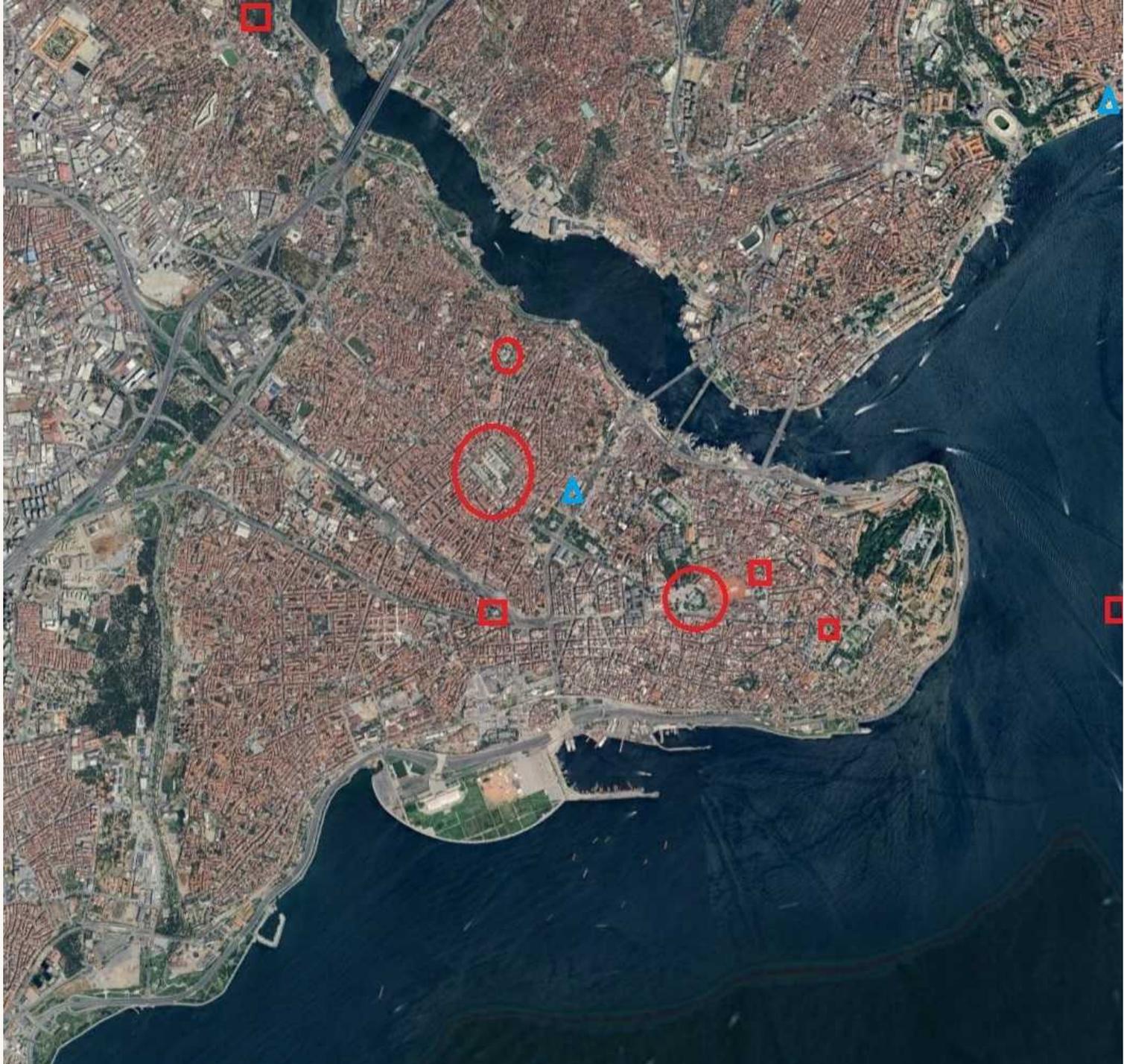
Συγκρότημα Τεμένους της Μιχριμάχ Σουλτάν, Σκούταρι (1548)

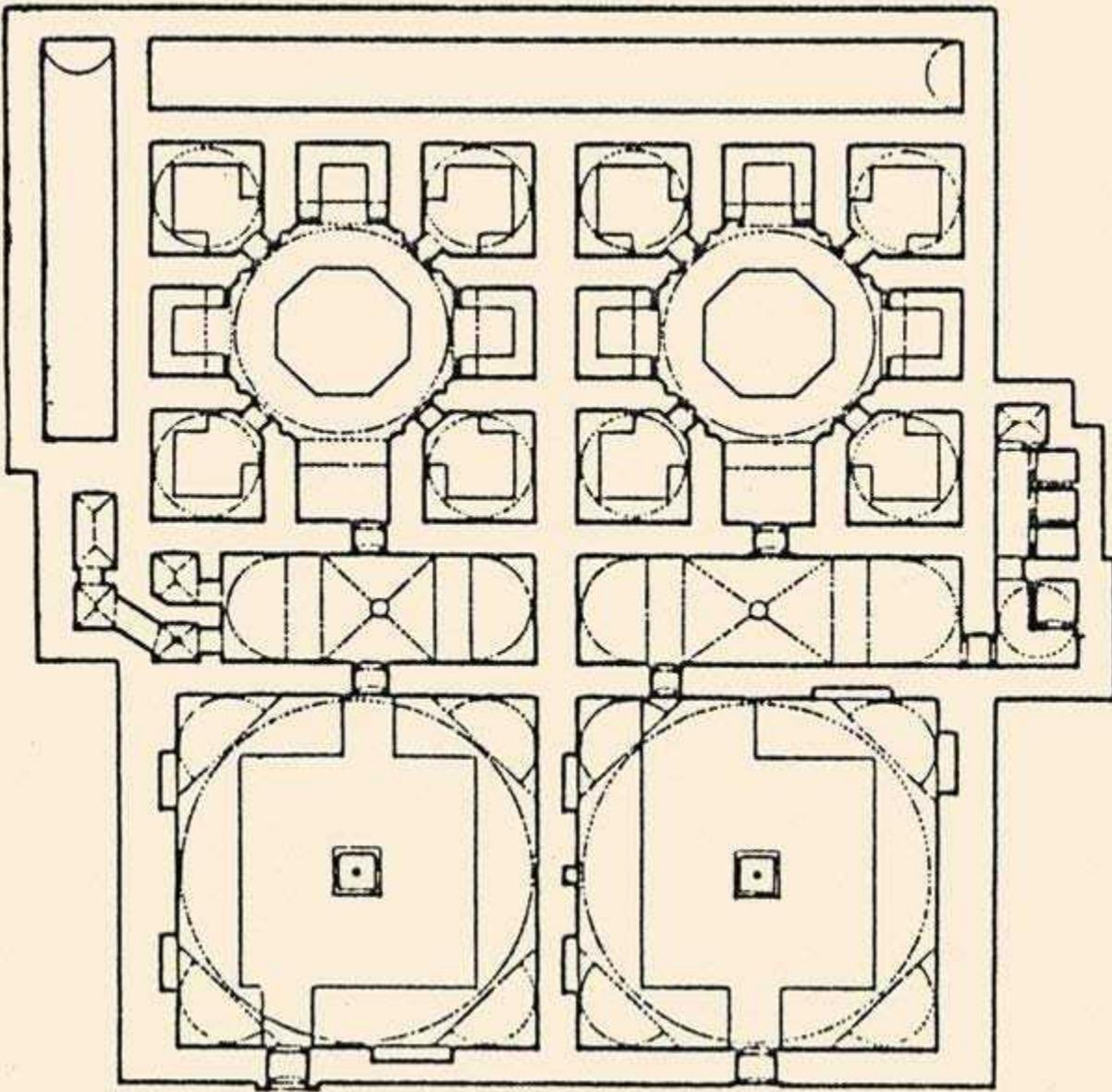

Συγκρότημα Τεμένους της Μιχριμάχ Σουλτάν, Σκούταρι (1548)

Συγκρότημα Τεμένους της Μιχριμάχ Σουλτάν, Σκούταρι (1548)

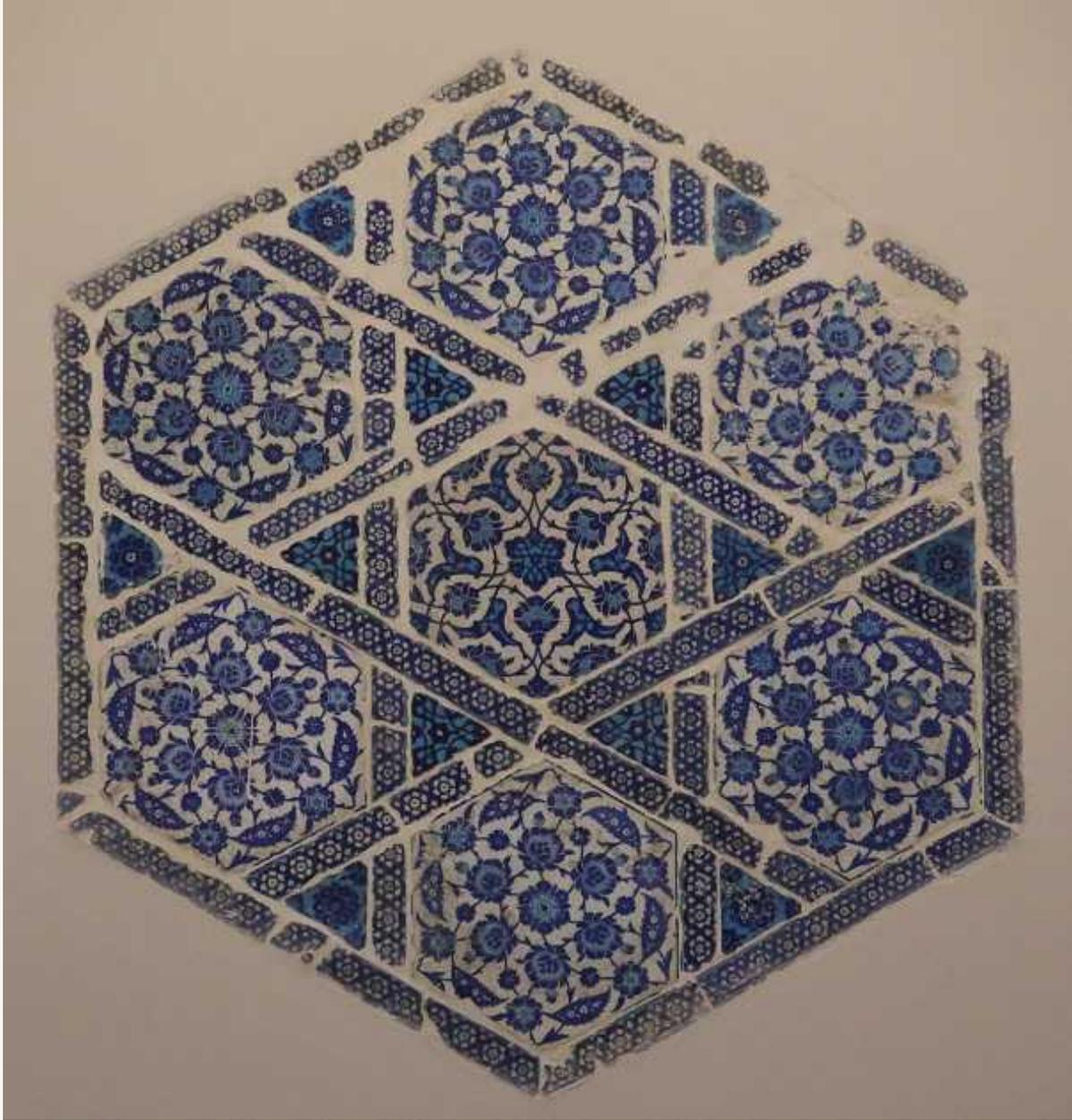
Λουτρό Χαϊρεντίν Μπαρμπάρσα (1540 - 1546)

Λουτρό Χαϊρεντίν Μπαρμπάρόσα (1540 - 1546)

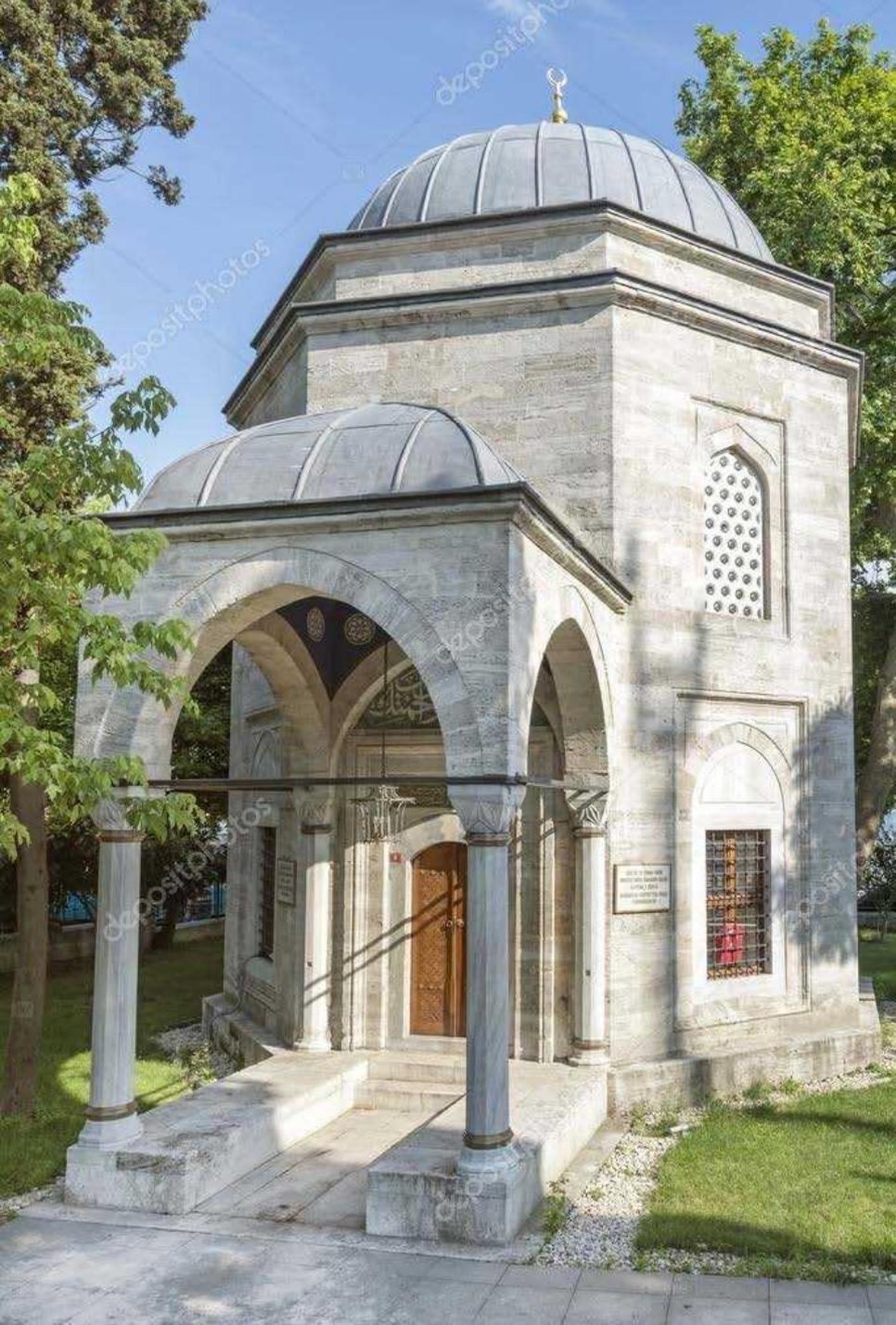
Λουτρό Χαϊρεντίν Μπαρμπάρσα (1540 - 1546)

Λουτρό Χαϊρεντίν Μπαρμπάρόσα (1540 - 1546)

Λουτρό Χαϊρεντίν Μπαρμπάρσα (1540 - 1546)

Μαυσωλείο Χαϊρεντίν
Μπαρμπαρόσα (1541)

Η μέση περίοδος (περ. 1550 - 1570)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Τέμενος

Μαυσωλεία

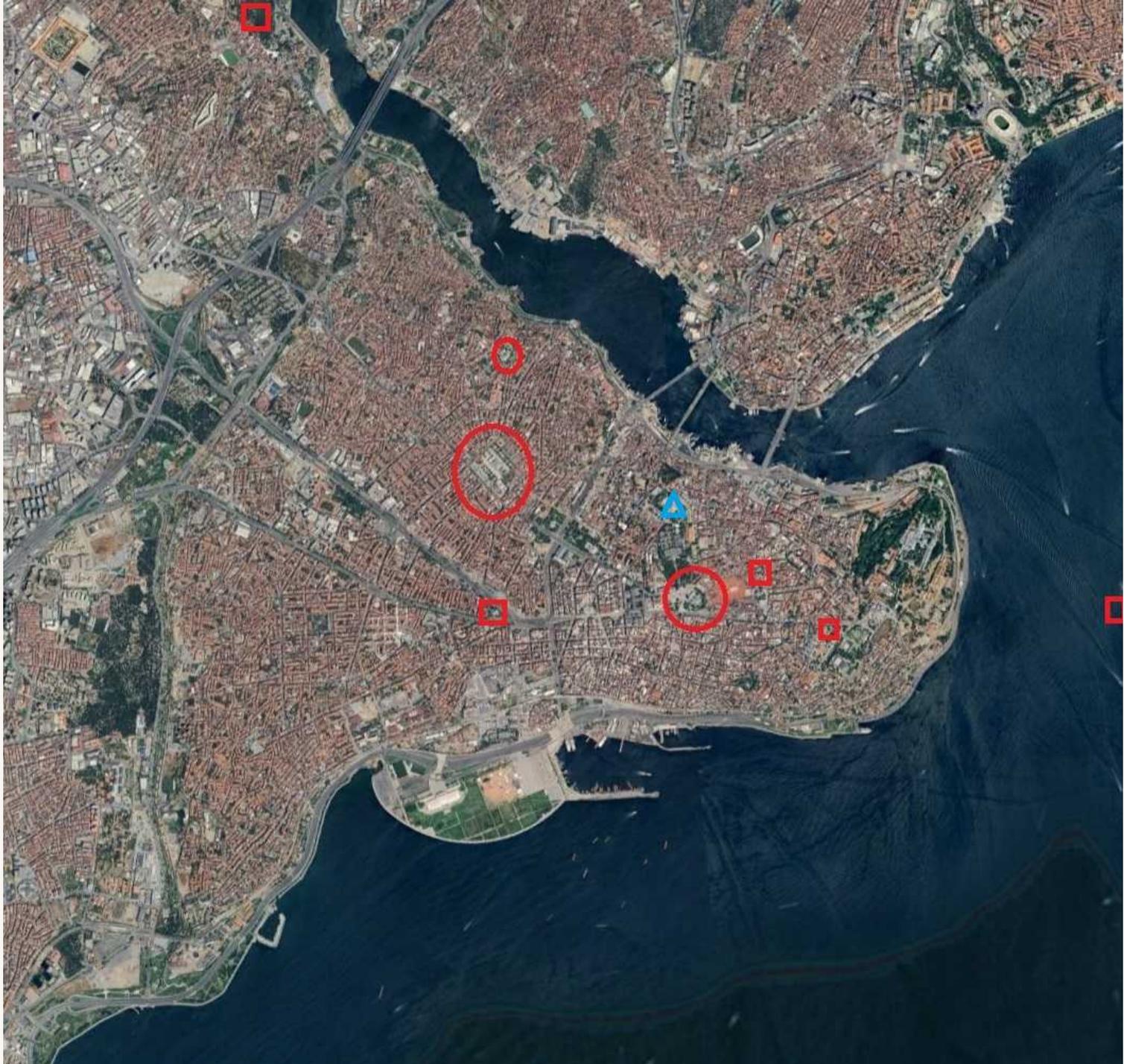
4 Ιεροσπουδαστήρια

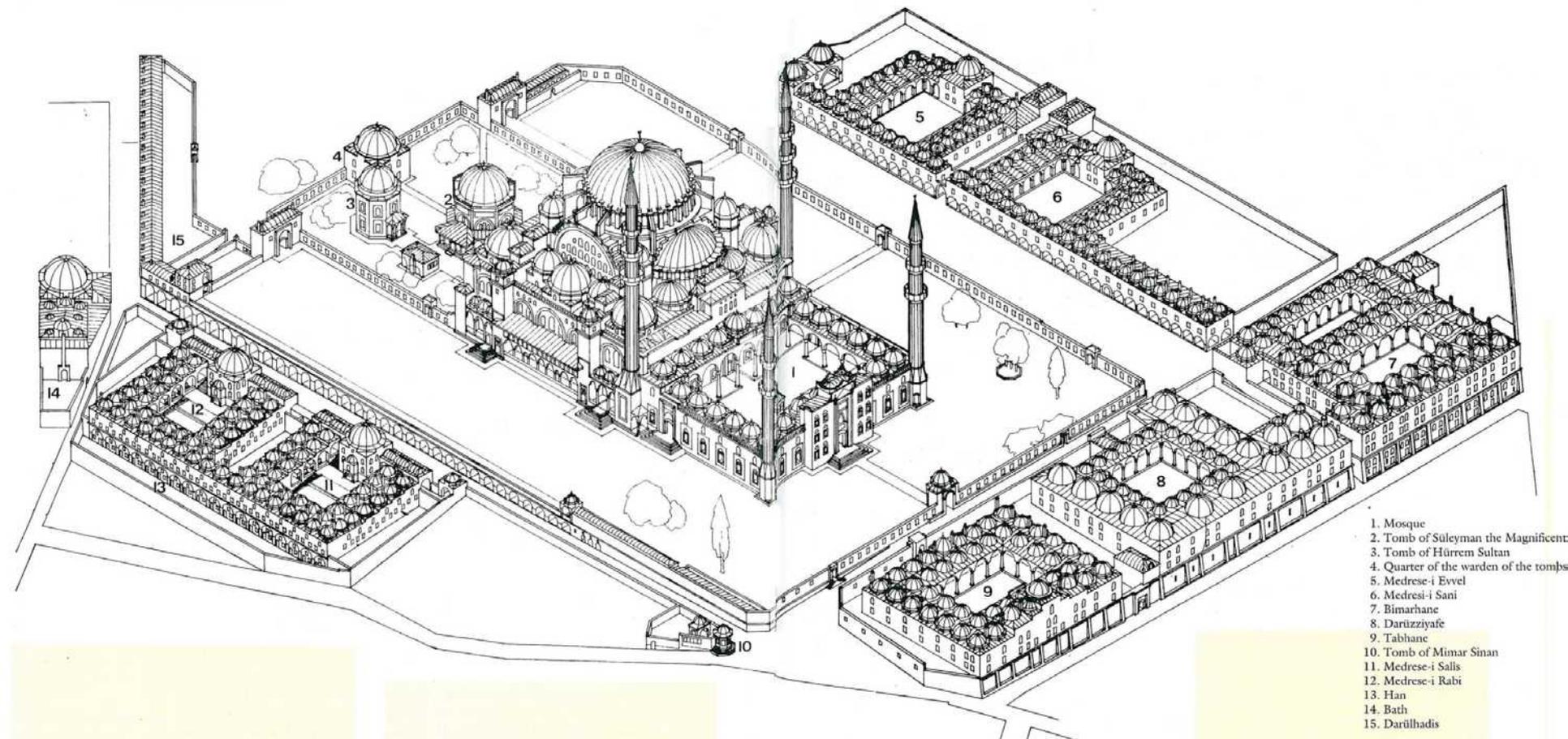
Κλινική και ιατρική σχολή

Λουτρό

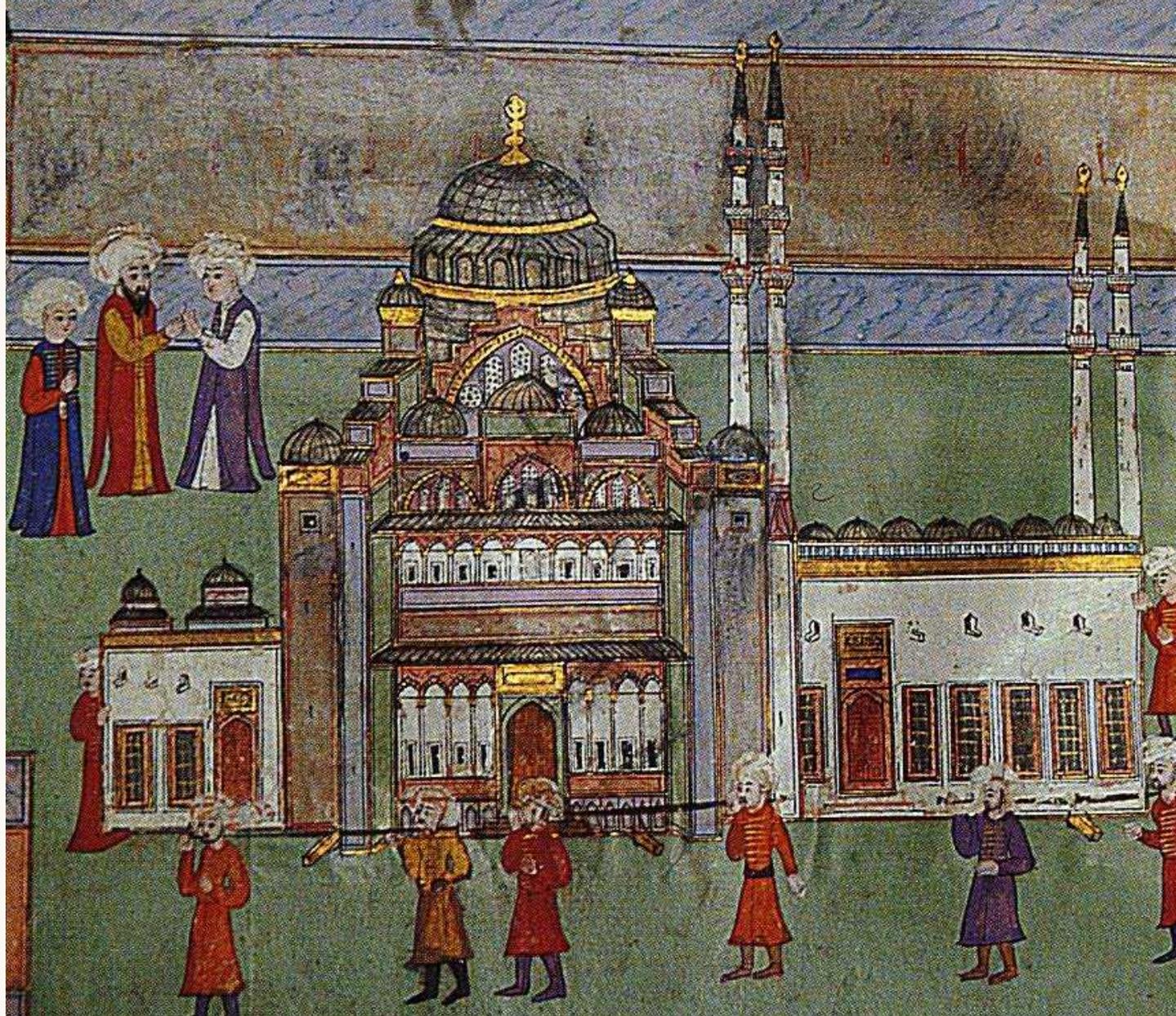
Κουζίνες

Σχολείο

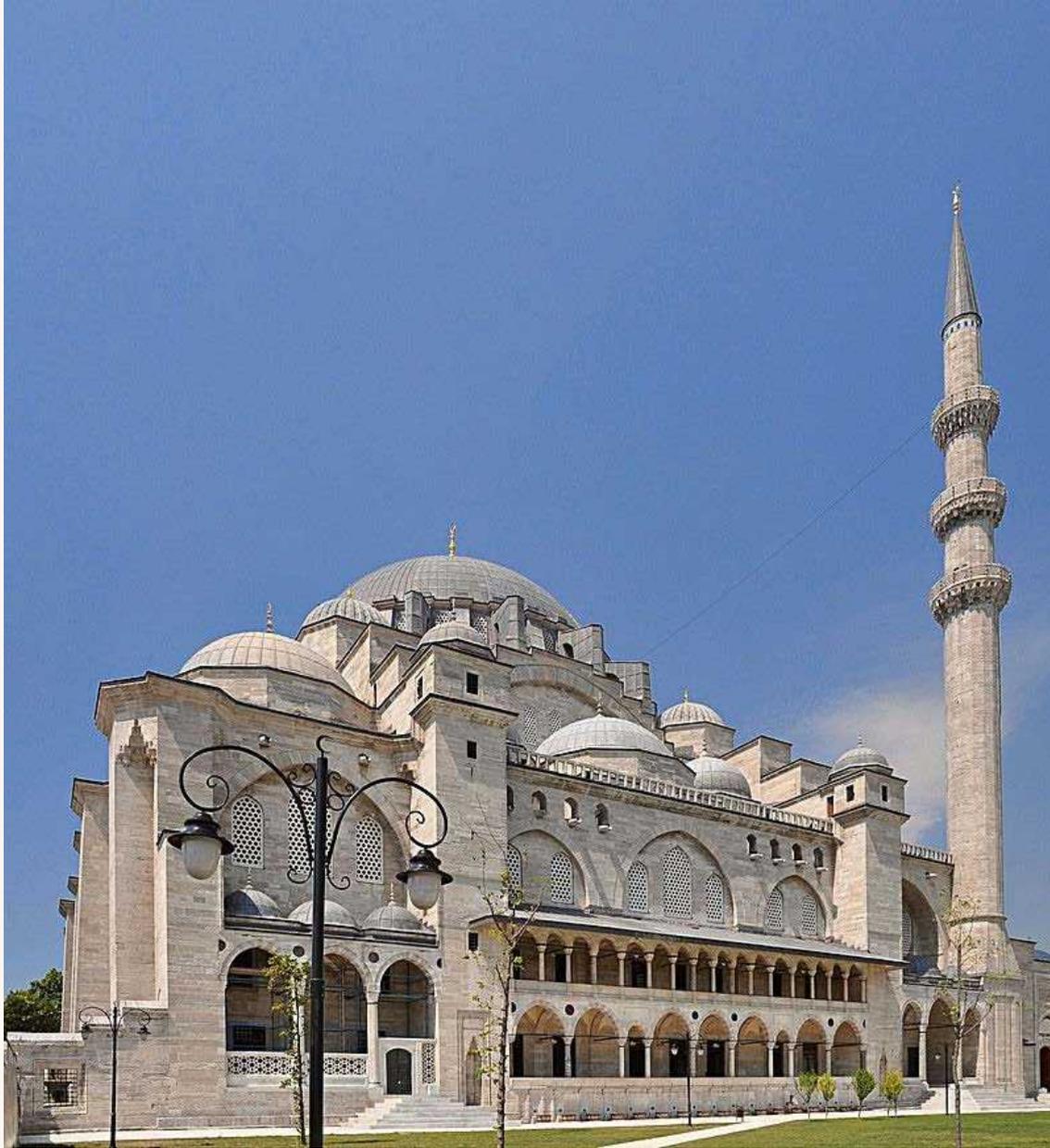
Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557), μικρογραφία

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

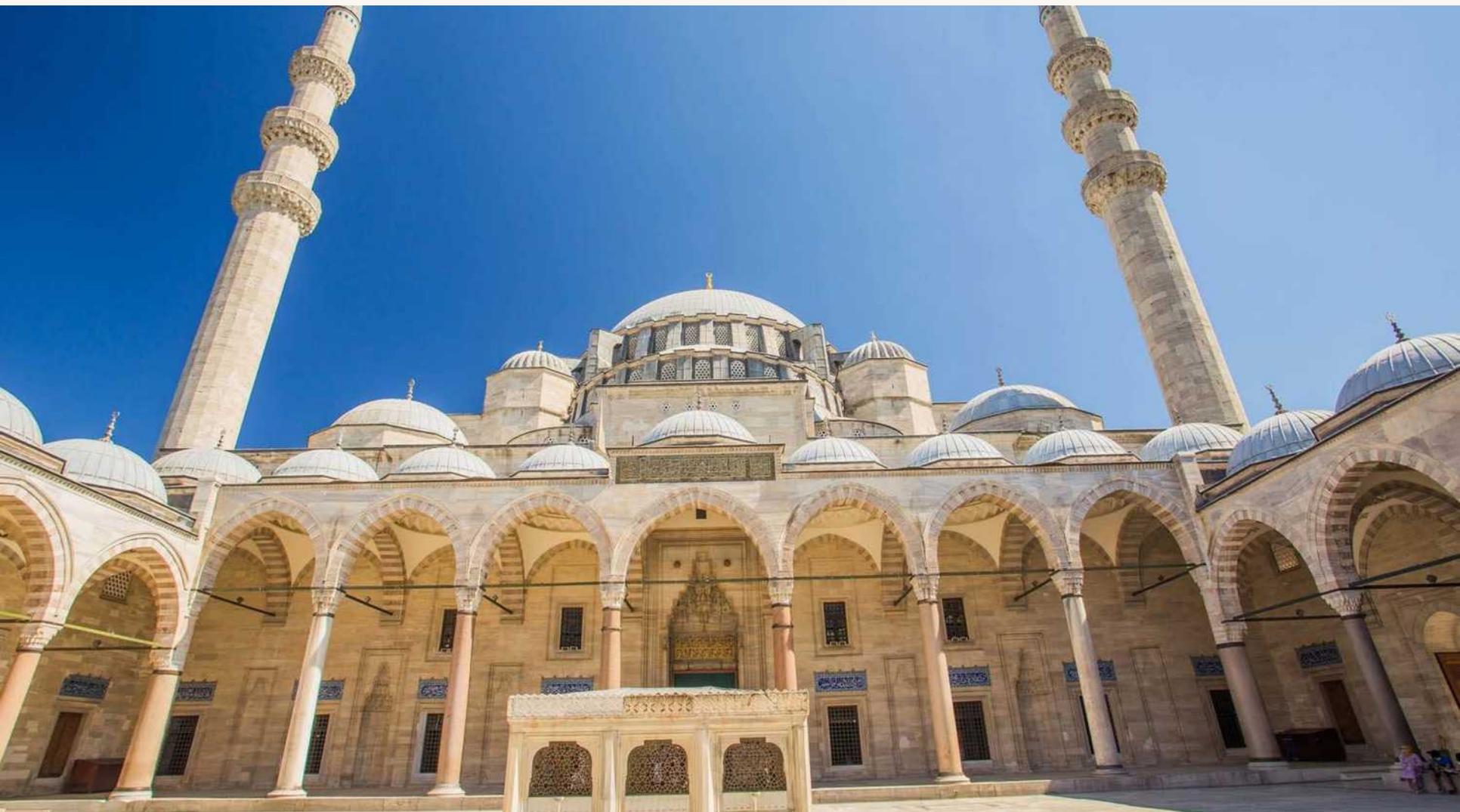
Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους
Σουλειϊμάν
(1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

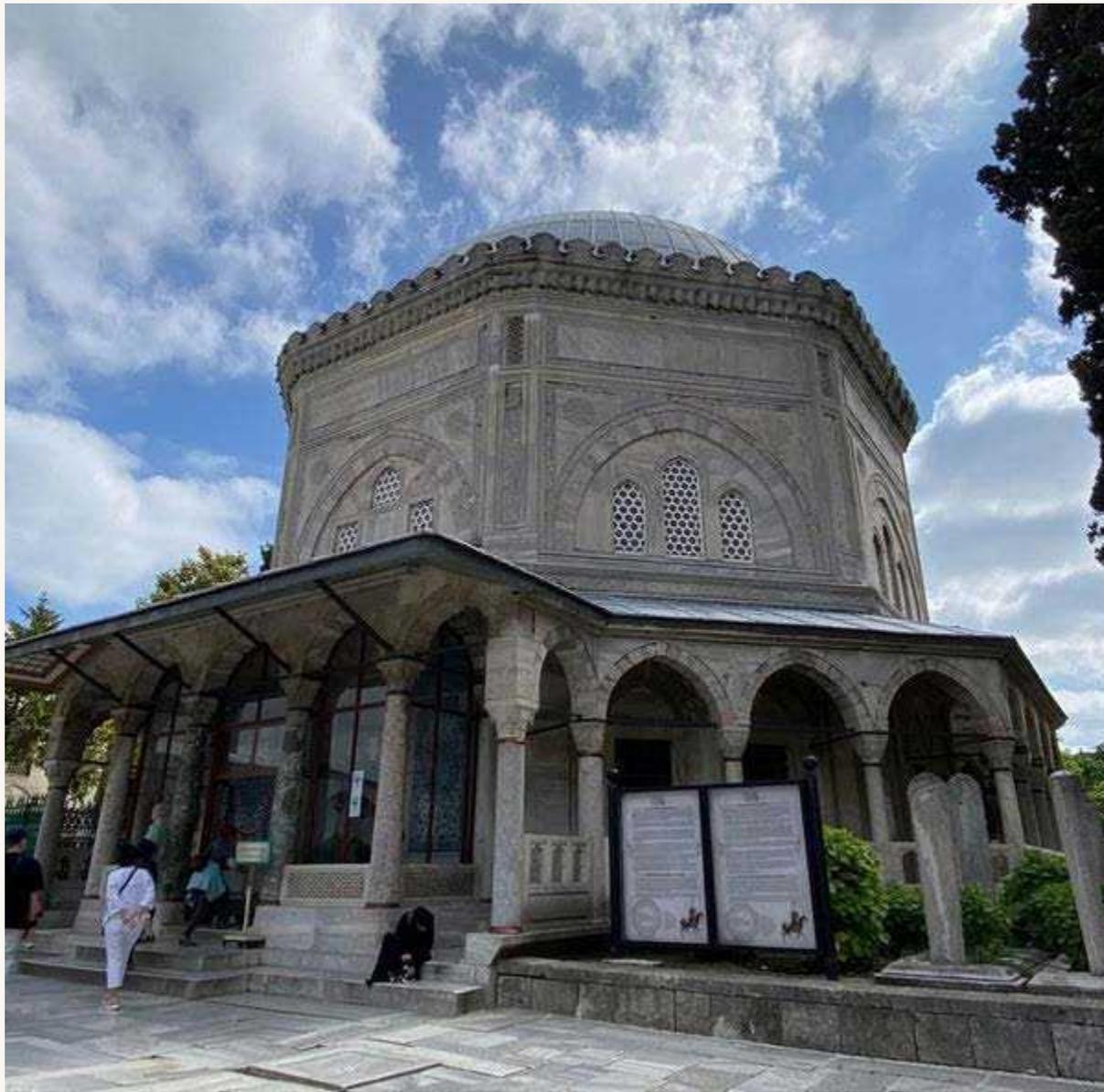
Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

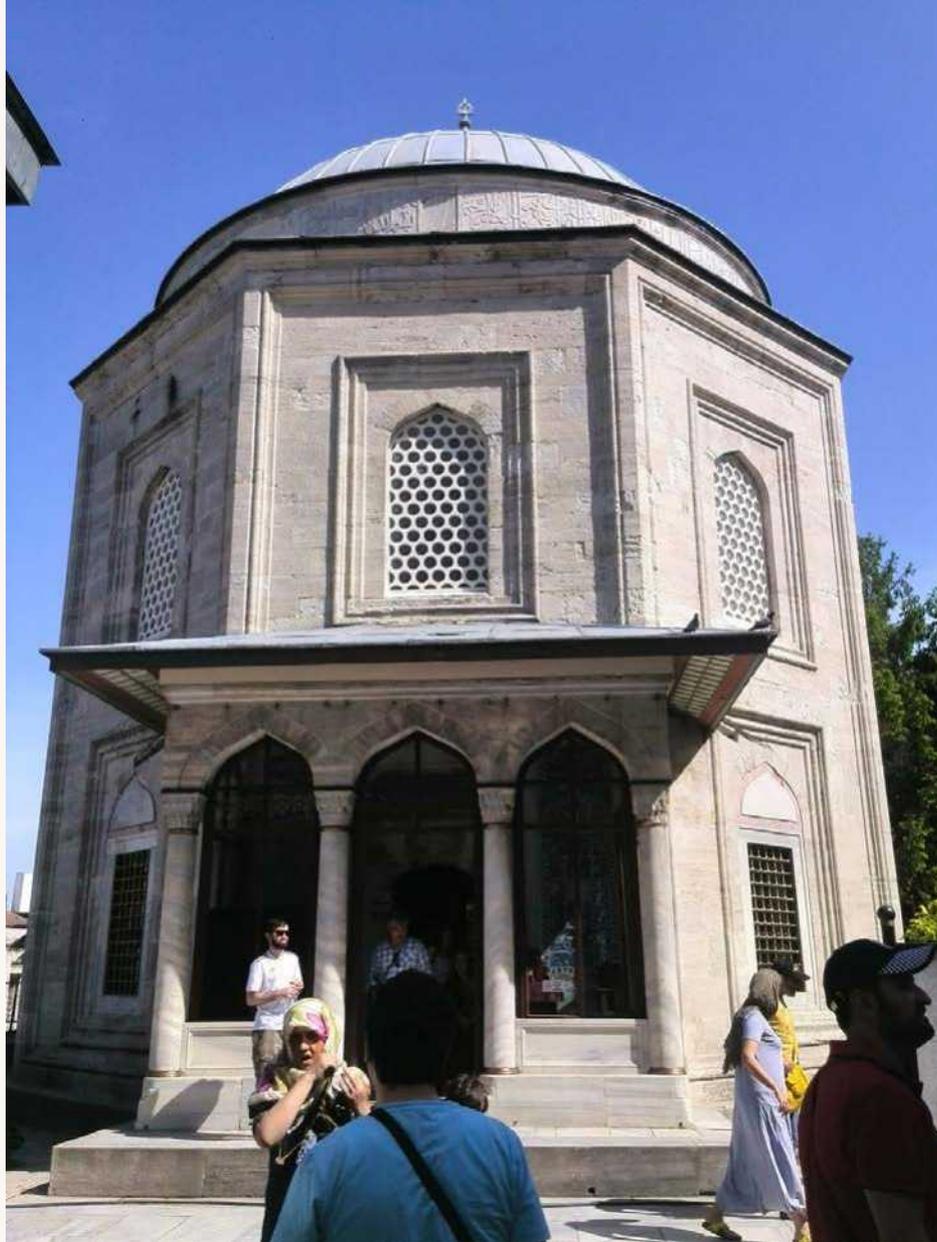
Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλειμάν (1550 - 1557)

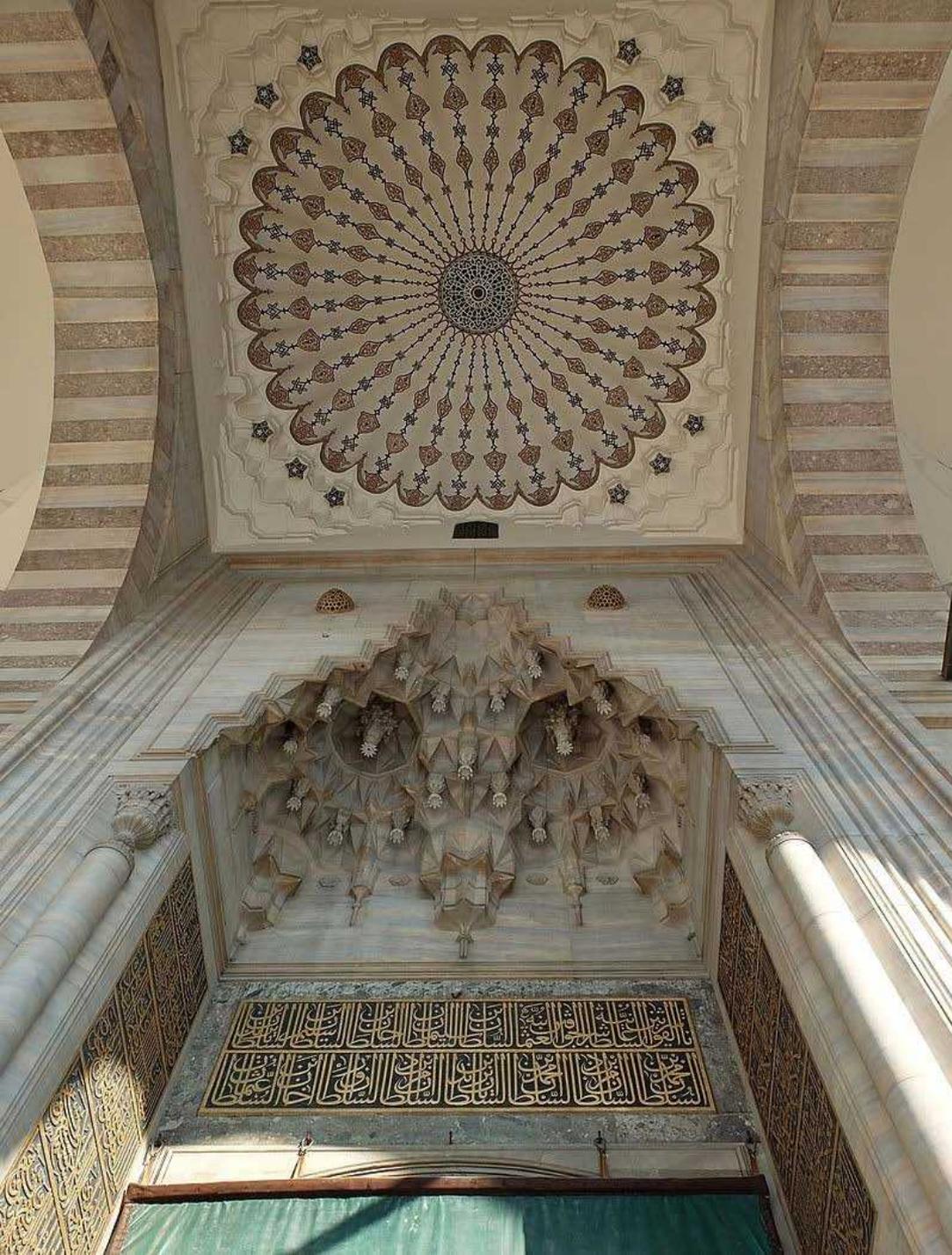
Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

Συγκρότημα Τεμένους Σουλεϊμάν (1550 - 1557)

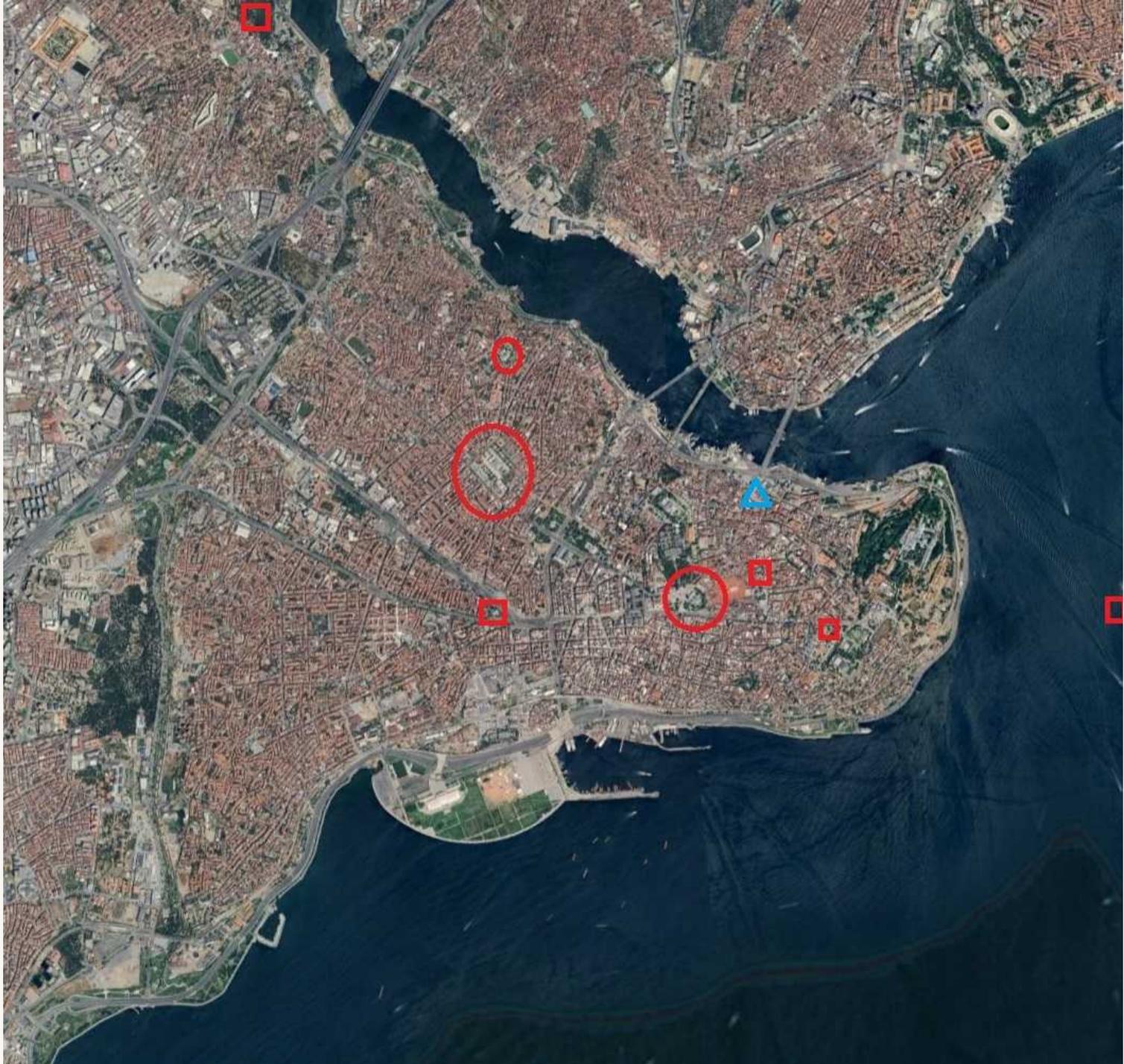
Συγκρότημα Τεμένους
Σουλεϊμάν
(1550 - 1557)

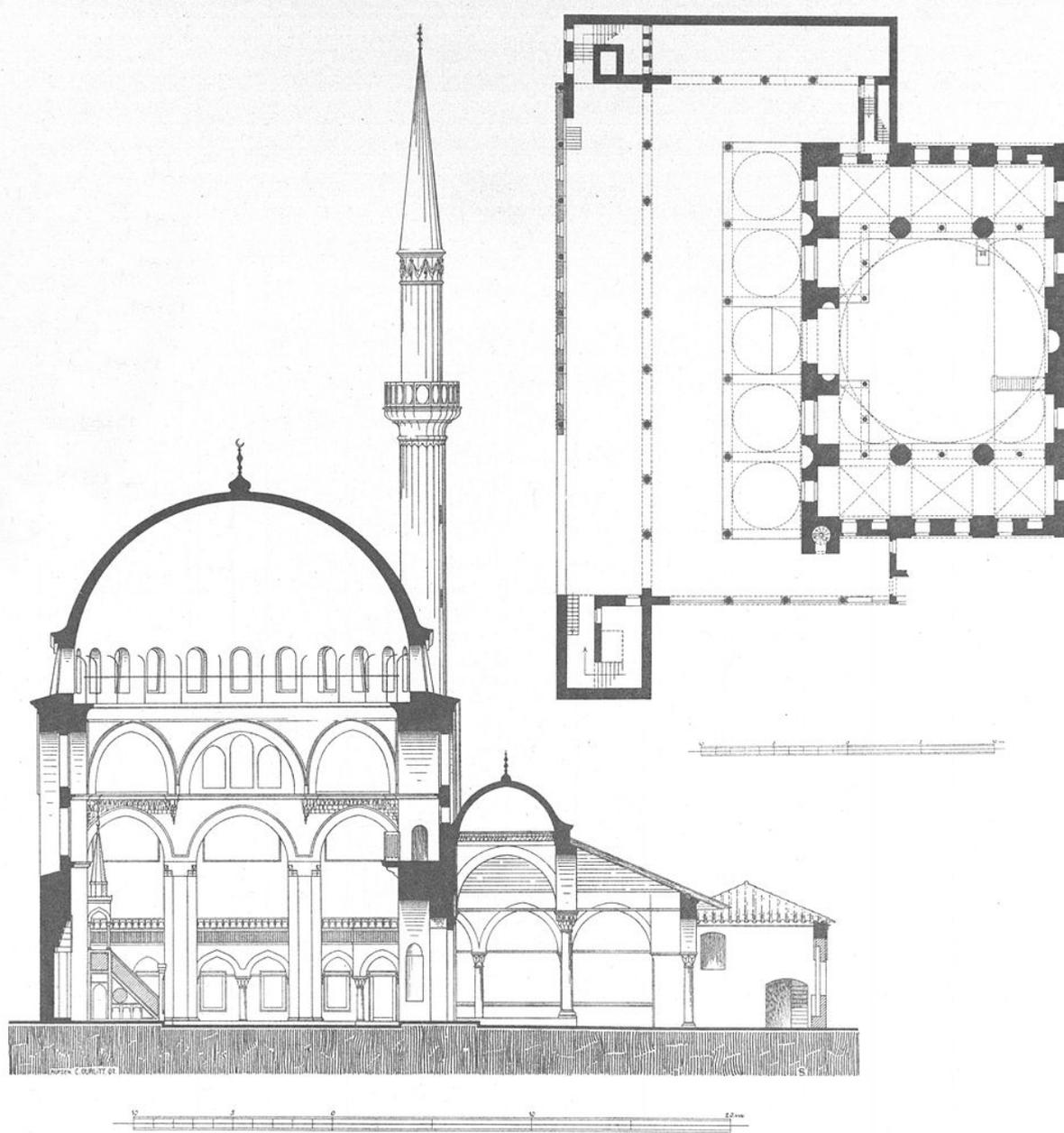

Συγκρότημα Τεμένους
Σουλεϊμάν
(1550 - 1557)

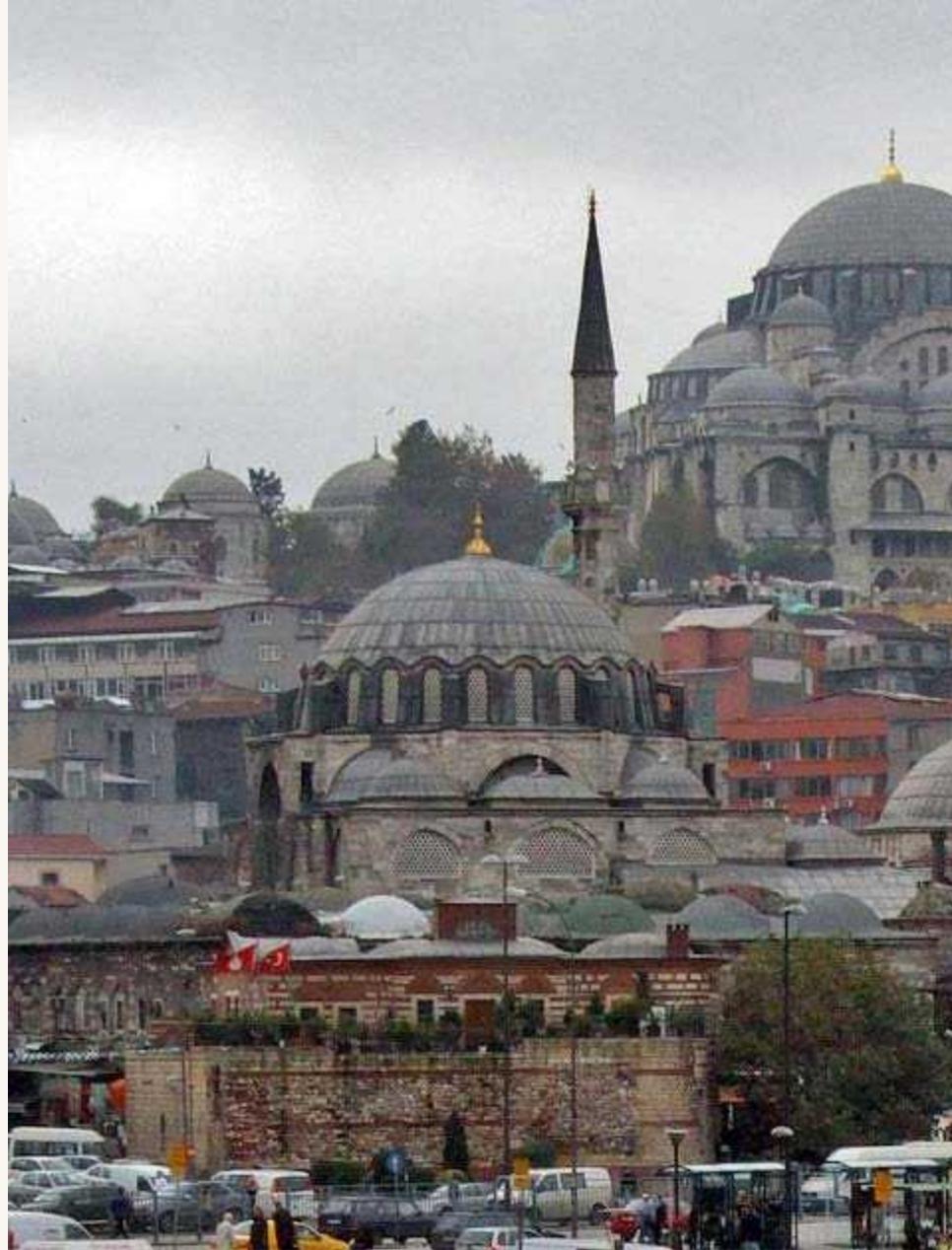

Συγκρότημα Τεμένους
Σουλειϊμάν
(1550 - 1557)

Τέμενος Ρουστέμ Πασά (1561 - 1563)

Τέμενος Ρουστέμ Πασά (1561 - 1563)

Τέμενος Ρουστέμ Πασά (1561 - 1563)

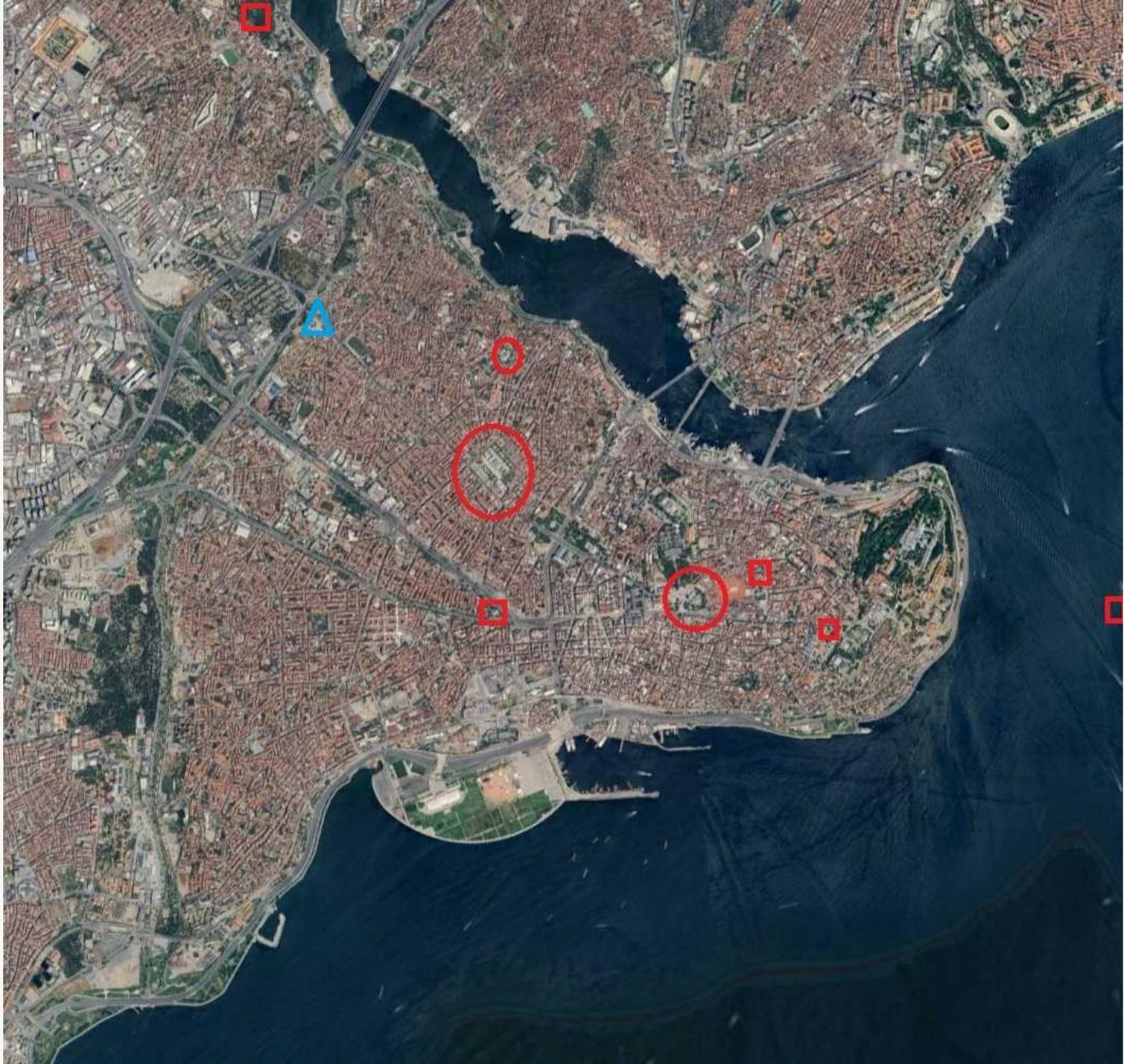
Τέμενος Ρουστέμ Πασά (1561 - 1563)

Τέμενος Ρουστέμ Πασά (1561 - 1563)

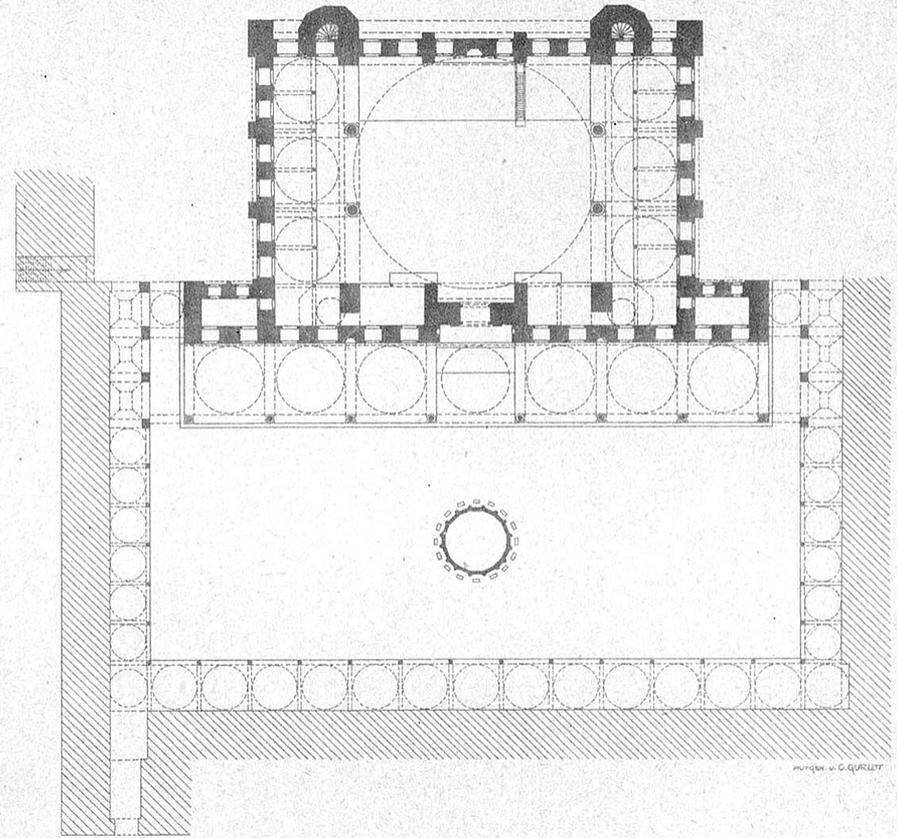
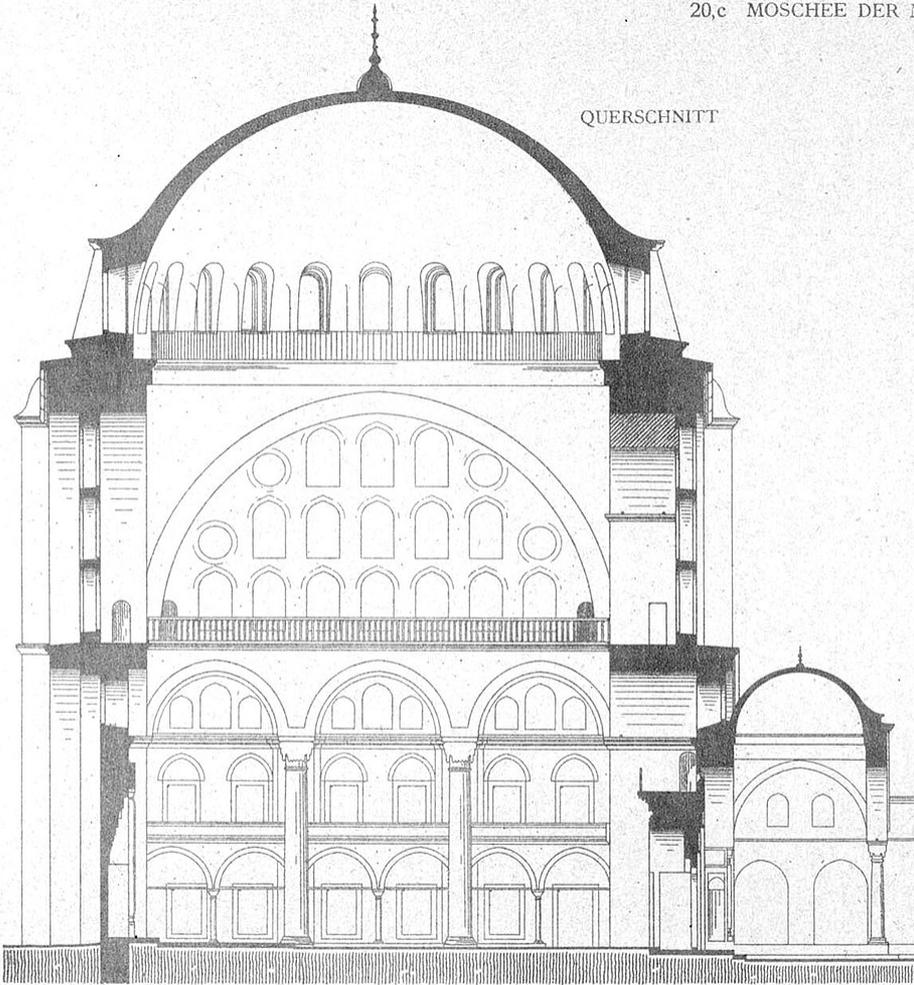
Τέμενος Ρουστέμ Πασά (1561 - 1563)

20,c MOSCHEE DER MIHRIMAH, EDIRNE KAPU

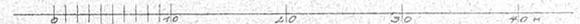
QUERSCHNITT

GRUNDRISS

ausgez. v. C. GURLETT 057

gez. v. H. SAUENRODER

Τέμενος Μιχριμάχ Σουλτάν, Εντίρνε-καπί (1563 - 1570)

Τέμενος Μιχριμάχ Σουλτάν, Εντιρνέ-καπί (1563 - 1570)

Τέμενος Μιχριμάχ Σουλτάν, Εντιρνέ-καπί (1563 - 1570)

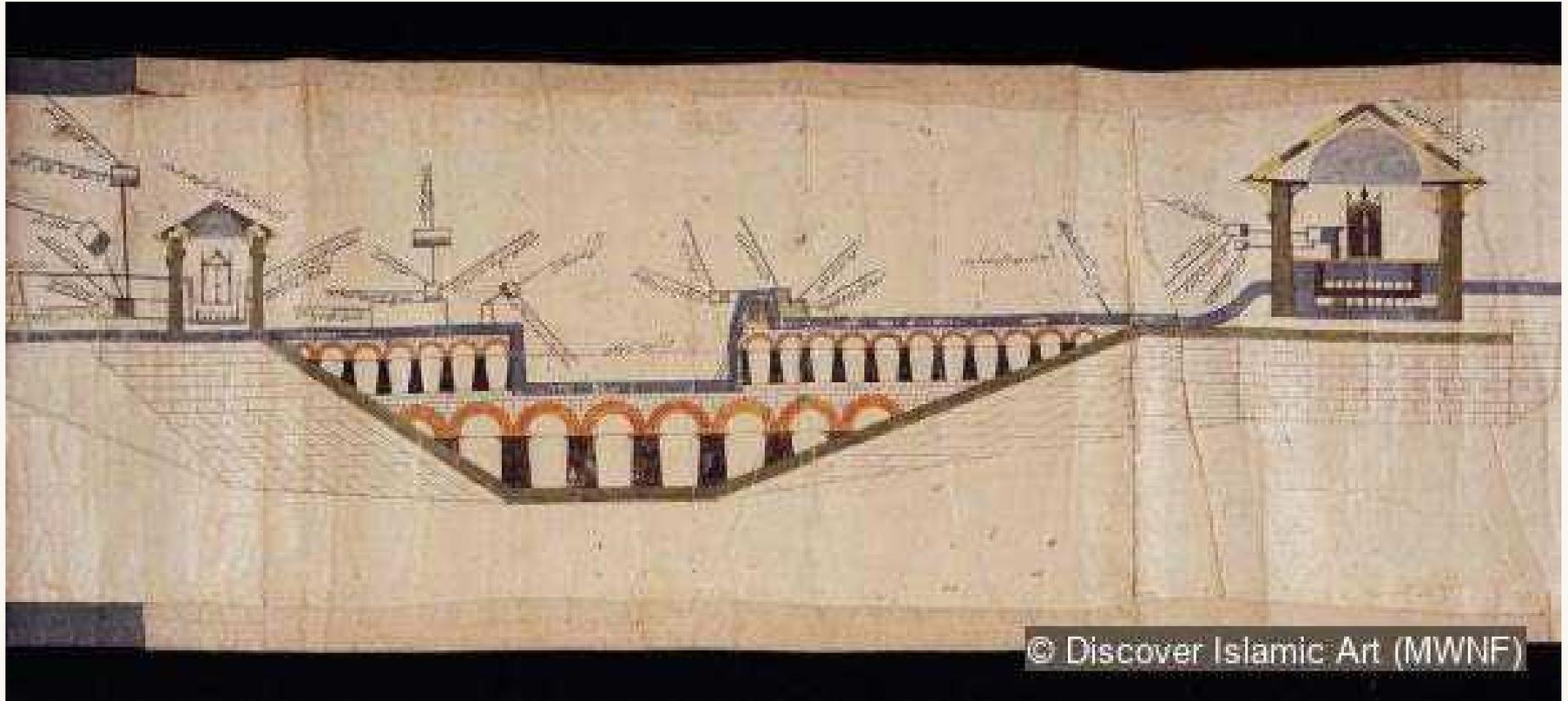
Συγκρότημα Τεμένους Οσμάν Σαχ, Τρίκαλα (1566 - 1570)

Γέφυρα του Σουλεϊμάν, Μπουγιούκ Τσεκμετζέ (1566-1567), 636 μ.

Γέφυρα του Σουλεϊμάν, Μπουγιούκ Τσεκμετζέ (1566-1567), 636 μ.

© Discover Islamic Art (MWNF)

Σύστημα ύδρευσης Κιρκ-Τσεσμέ (δεκαετία 1560)

Σύστημα ύδρευσης Κιρκ-Τσεσμέ (δεκαετία 1560)

Η ώριμη περίοδος (1570 - 1588)

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

Τέμενος

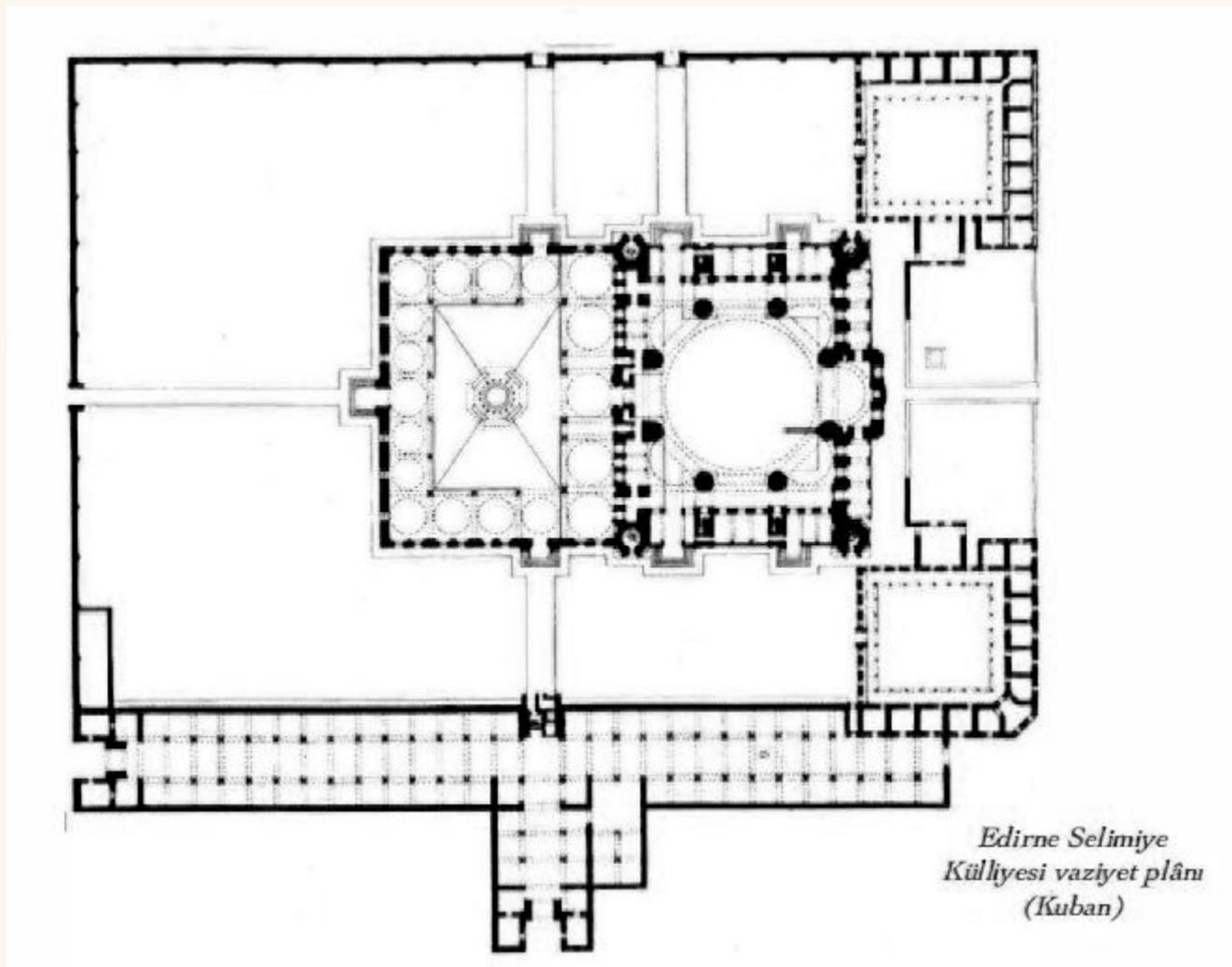
Δύο ιεροδιδασκαλεία

Σχολείο

Κλειστή Αγορά (Arasta)

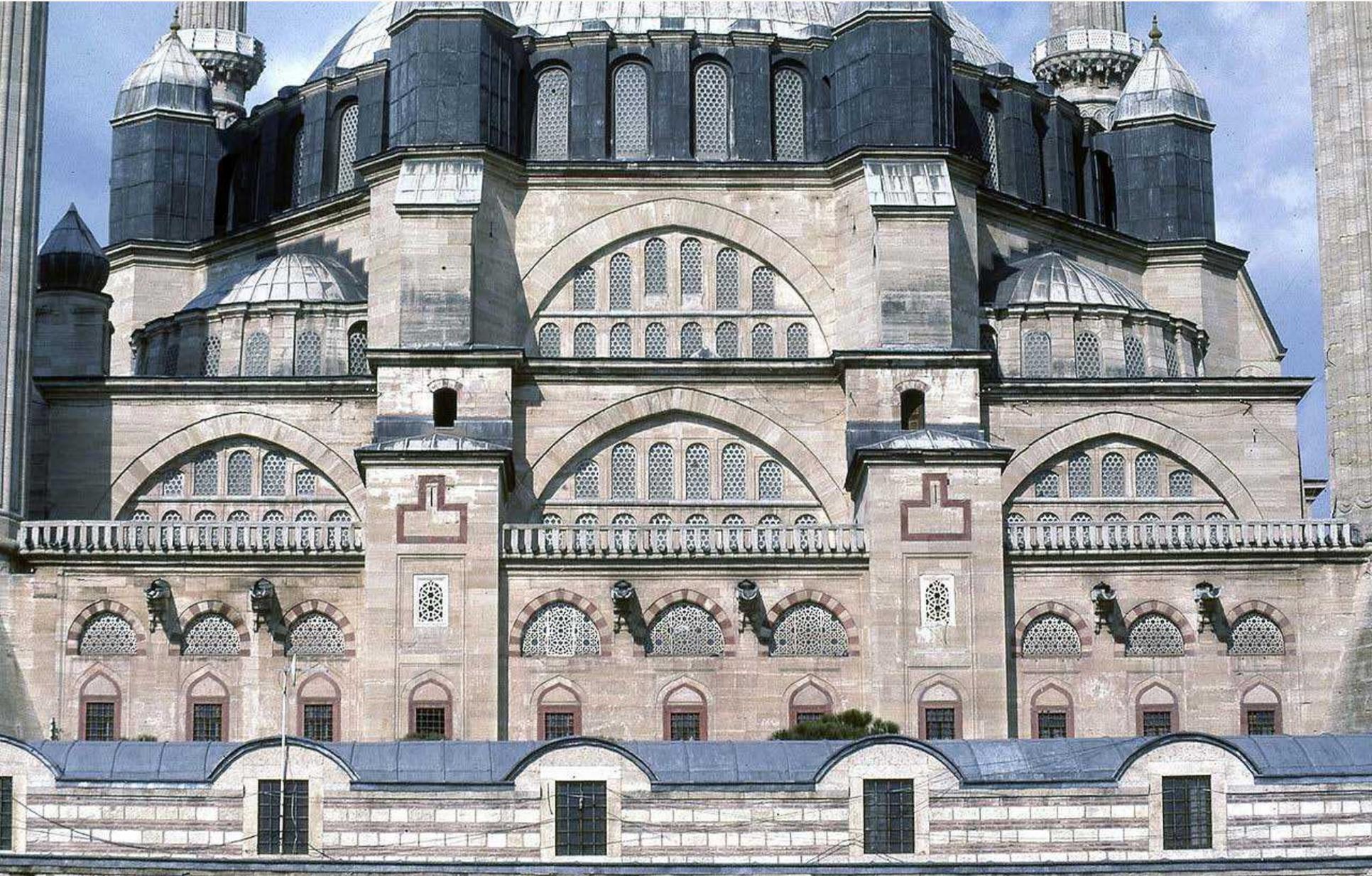
Αδριανούπολη

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

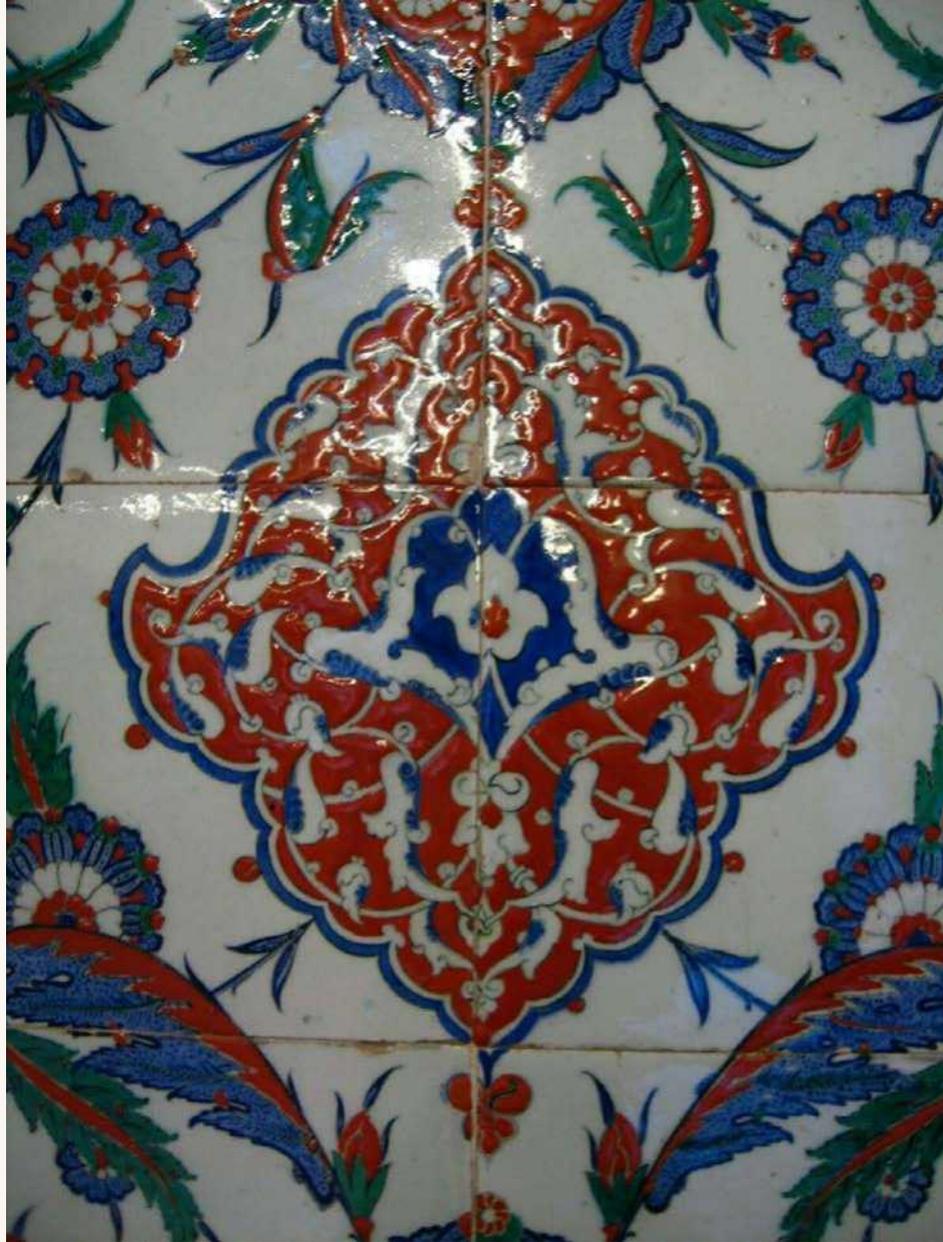
Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

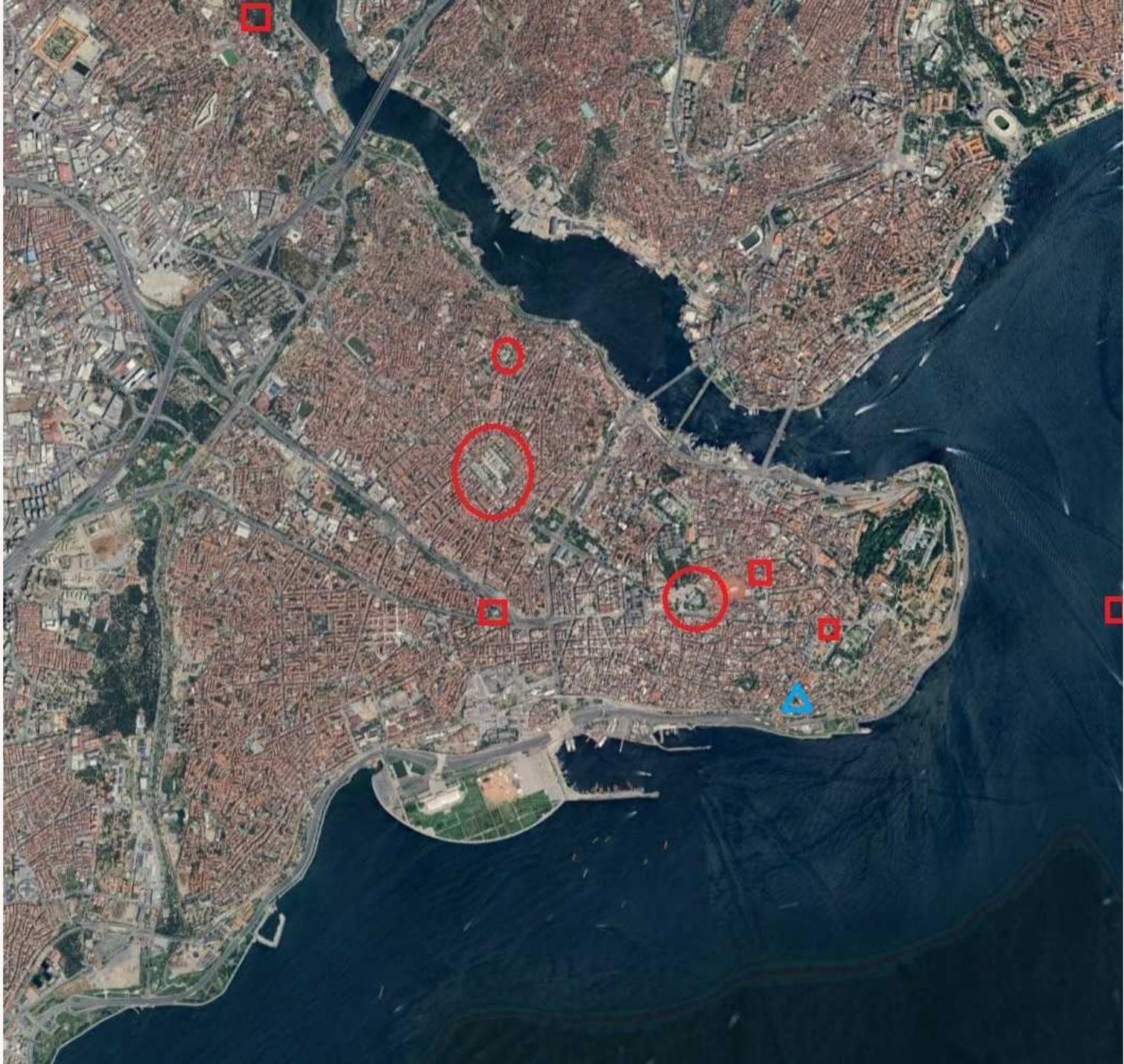
Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

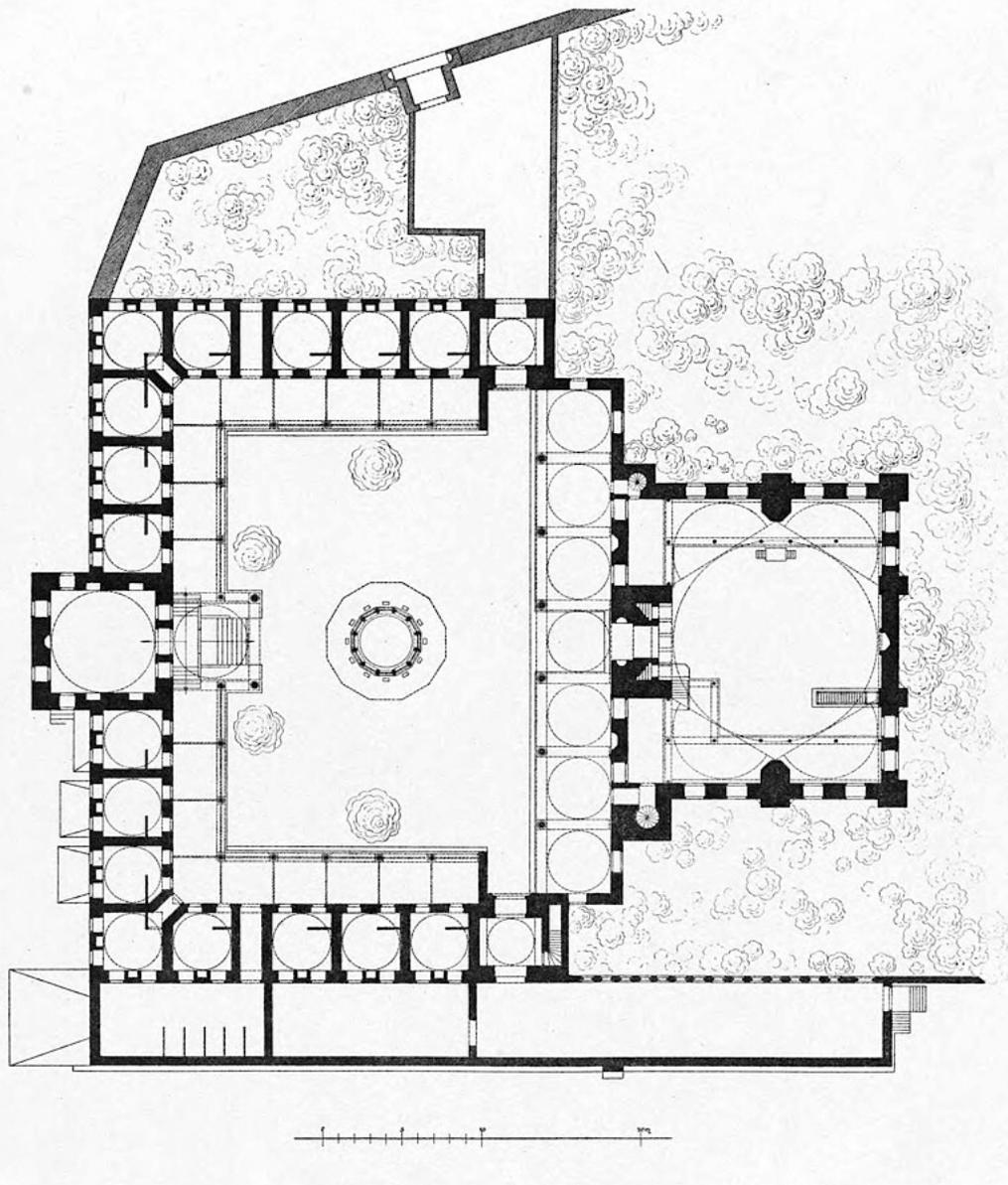

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

Συγκρότημα Τεμένους Σελίμ ΙΙ (1568 - 1574), Αδριανούπολη

Συγκρότημα Τεμένους Σόκολλου Μεχμέτ Πασά, Καντίργκα
(1568 - 1572)

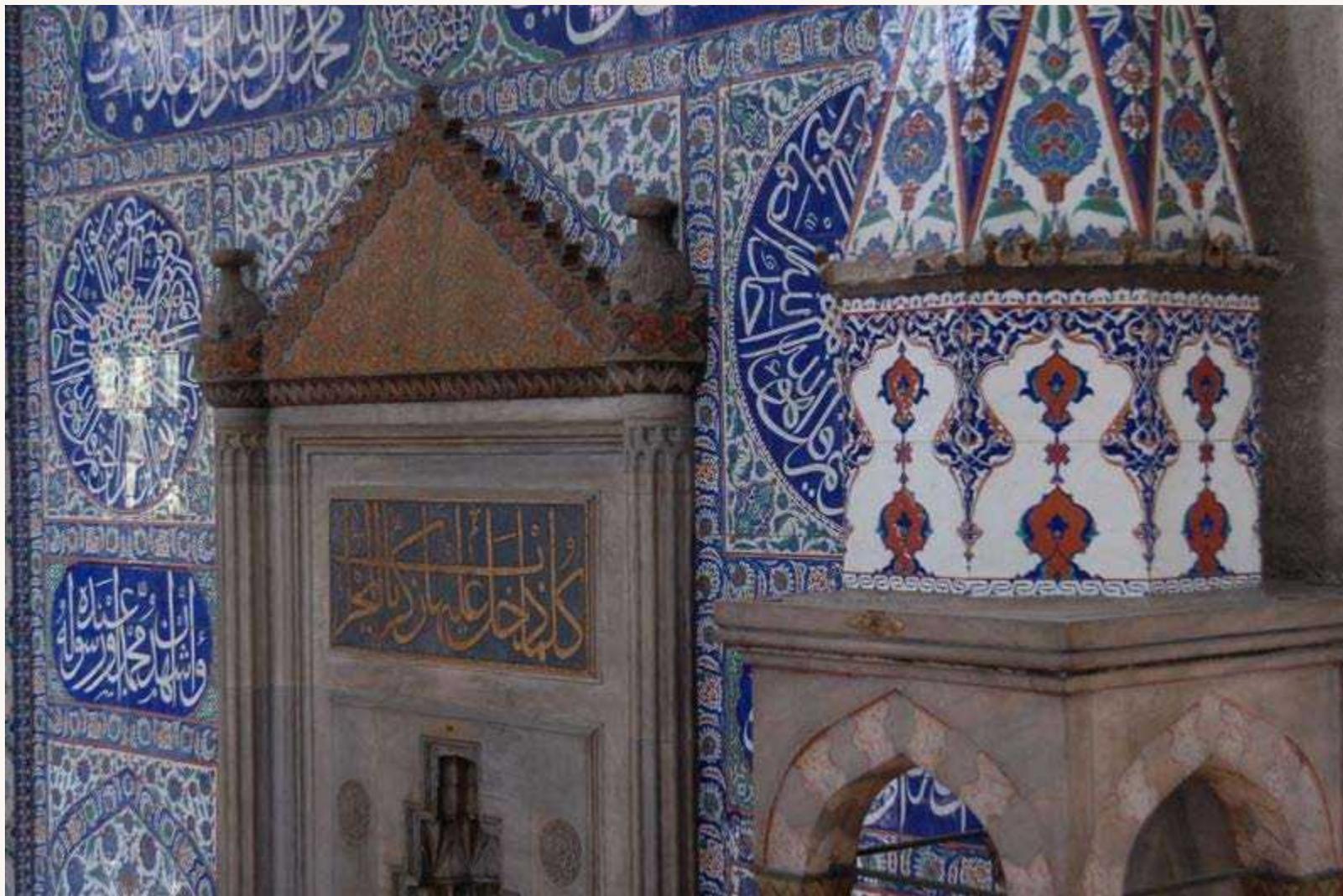
Συγκρότημα Τεμένους Σόκολλου Μεχμέτ Πασά, Καντίργκα
(1568 - 1572)

Συγκρότημα Τεμένους Σόκολλου Μεχμέτ Πασά, Καντίργκα
(1568 - 1572)

Συγκρότημα Τεμένους Σόκολλου Μεχμέτ Πασά, Καντίργκα
(1568 - 1572)

Συγκρότημα Τεμένους Σόκολλου Μεχμέτ Πασά, Καντίργκα
(1568 - 1572)

Ο Μιμάρ Σινάν

περ. 1488/1490 ή 1494/1499– 1588

- Διαμόρφωσε ένα διακριτό οθωμανικό αρχιτεκτονικό ιδίωμα
- Μαθητές του συνέχισαν τις αρχές του στη σχεδίαση κτηρίων προθέσεων, όπως το Τέμενος Σουλτάν Αχμέντ (1609-1617) και το Νέο Τέμενος στο Εμίνονου (1660-1665)
- Το έργο του χαρακτηρίζεται από ορθολογισμό, καθαρότητα στη γεωμετρία, στην εξωτερική και εσωτερική σύνδεση των χώρων, στη μετάβαση καθ' ύψος, στη χωρική ακεραιότητα.
- Χαρακτηρίζεται από τη σύνθεση μεγάλου και μικρών τρούλων, όπως και τεταρτοσφαιρίων.

Ο Μιμάρ Σινάν

περ. 1488/1490 ή 1494/1499– 1588

- Οι τρουλαίες στεγάσεις υποστηρίζονται από τεταρτοσφαίρια, πεσσούς, τοίχους διάτρητους από παράθυρα, ποικίλες διαμορφώσεις από πλευρικούς χώρους και εξώστες.
- Οι εντυπωσιακού ανοίγματος καμάρες οδηγούν από την αίθουσα προσευχής στη στέγαση υποστηρίζοντας τρούλους που εδράζονται σε ένα ορθογώνιο, οκταγωνικό ή και εξαγωνικό σύστημα.
- Επιζητώντας την αρμονία, την ελαφρότητα και την κομψότητα στη χάραξη των γραμμών δημιουργεί μία πυραμιδοειδή σύνθεση, όπου τεταρτοσφαίρια υποστηρίζουν τρούλους χωρίς εμφανές τύμπανο προτείνοντας συχνά ευρηματικές λύσεις στήριξης και διαχείρισης των ωθήσεων.

Ο Μιμάρ Σινάν

περ. 1488/1490 ή 1494/1499– 1588

- Τα ανοίγματα επιτρέπουν να περάσει το φως στο εσωτερικό των κτηρίων και να το φωτίσει υποβλητικά. Ακόμη τα διακοσμητικά προγράμματα που προτείνει και εφαρμόζει (γραπτός γεωμετρικός και ανθεμωτός διάκοσμος, γλυπτά μαρμάρινα στοιχεία, συνθέσεις μουκάρνας, ζώνες ιερών επιγραφών, εφυαλωμένα κεραμικά πλακίδια) συνεργάζονται με την χωρική διαμόρφωση.
- Τα αρχιτεκτονικά του συγκροτήματα χαρακτηρίζονται από τον αποτελεσματικό τρόπο σχεδιασμού και συνέργειας των κτηρίων με διαφορετικές χρήσεις με σκοπό να εξυπηρετήσουν τις λατρευτικές, πνευματικές, κοινωνικές ανάγκες των κοινοτήτων των πιστών που τα χρησιμοποιούσαν.

Ο Μιμάρ Σινάν

περ. 1488/1490 ή 1494/1499– 1588

- Το ποικιλόμορφο και πλούσιο έργο του Μιμάρ Σινάν σε όλη την αυτοκρατορία, αλλά κυρίως στην πρωτεύουσα, εξέφρασε την οθωμανική πολιτισμική ταυτότητα στον τομέα της αρχιτεκτονικής και της διακόσμησής της, αναδιαμόρφωσε την Κωνσταντινούπολη.
- Η κλασική περίοδος στην οθωμανική αρχιτεκτονική συνεχίστηκε με τους μαθητές του, οι οποίοι στα έργα τους κατά τον επόμενο αιώνα αισθάνθηκαν ασφάλεια πατώντας στα βήματα του δασκάλου τους, χωρίς, ωστόσο, να τολμήσουν με δικές τους νεότερες προτάσεις και λύσεις.

Μαυσωλείο του Μιμάρ Σινάν, Κων/πολη (1588)